БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 39 (11014) | 1966 оной февралиин 16, среда | Сэн 2 мүнгэн

ПАРТИИН ЗААҺАН СЭХЭ ЗАМААР

XXV областной партийна конференци КПСС-эй обкомой, мүн бүхы областной партийна организацин һүүлэй хоёр жэл соохи ажал ябуулгын дүнгүүдые гаргаад, ойрын үедэ хэгдэхэ хүдэлмэриин зорилгонуудые тодорхойлоо. Хангалтатай гэһэн партийна сэгнэлтэ республикын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай тон ехэ ажал хүдэлмэрииe гэрэлэн харуулна!

Тоосоото үе болбол КПСС-эй Программые бэелүүлхэ, долоон жэлэй түсэбые гүйсэдхэхэ. Центральна Комитедэй 1964 оной октябрьда болоһон, мүн удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар парти ба совет арадай тэмсэлэй тон шухала шата мүн.

Конференциин делегадууд КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын болон сентябриин Пленумүүдэй тоолнуудта үндэһэлэн, областной партийна организациин хүдэлмэрииe бүхы талаһаань шүүмжэлэн хаража, промышленность, барилга, хүдөө ажахы, бүхы идеологическа хүдэлмэрииe хүтэлбэрилхэ арга метод һайжаруулха харгы заагаа. Хэгдэһэн ажалай дүнгүүдые хэлсэхэдээшье, мүн хэхэ хүдэлмэриингөө зорилгонуудые тодорхойлходоошье конференциин делегадууд хадаа областной партийна организациин нягта нэгэдэлтэй байһые, коммунистнуудай политическэ эдэбхиин ургаһые, тэдэнэй ажал хүдэлмэриингөө түлөө харюусалгаяа гүнзэгыгөөр ойлгодог байһые гэршэлэн харуулаа. Олонхи делегадуудай хэлэһэн үгэнь, конференциин бүхы хүдэлмэринь үндэр эрилтэтэй, тодорхой, урагшаа харадаг зорилготой байгаа.

XXV областной партийна конференци болбол манай республикын партийна организаци Буряад ороноо үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ, долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө нилээд ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглээ. Республикын промышленна предприятинууд продукци бүтээлгын түсэбөө 1964 ондо 112 процент, 1965 ондо —104 процент дүүргээд, Эхэ орондоо 54,2 миллион түхэриг сэнтэй продукци түсэбһөө дээшэ үгэһэн байна.

Тоосоото үедэ республика дотор шэнэ предприятинууд, шэнэ һалбаринууд бии болгогдоо, шэнэ продукцинууд бүтээгдэдэг болоо. Шэлэй завод, «Электромашина», «Теплоавтоматика» заводууд, сэмбын фабрика ба бусад шэнэлэн һэльбэгдээ. Гушан промышленна предприятинууд, тэрэ тоодо Элхиин авторемонтно завод, «Татарска ключ» гэжэ карьер бүтээгдээ. Предприятинуудай гол фонднуудынь 107 миллион түхэриг ехэ болоо. Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилга эхилээ. Түмэр зам, автомобильна ба авиационно транспорт ашаа зөөхэ хүдэлмэреэ үлүүлэн дүүргээ. Барилгын организацинууд хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа.

Конференциин тэмдэглэһэнэй ёһоор, областной партийна организаци хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ, газар тарьялангай болон мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохо, тэдээ ехээр тушааха, колхоз, совхозуудые ажахын эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан нилээд ехэ хүдэлмэри бүтээһэн байна. Хүдөөгэй ажалшад газар тарьялангай болон мал ажалай эрхилэлгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, шэнэ газар элдүүрилхэ, тарьялан, сабшалангаа һайнаар ... болохо талаар ехэхэн оролдолго гаргаа. Энэ ашаар тарьяанай ба тэжээлэй культурануудай бэшэ ургаса һүүлэй үедэ абтадаг болоо, мал ажалай продукт абалга нилээд дээшэлээ. Тиигэжэ республикамнай тоосоото үе соо тарьяа, хартаабха, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэн, 1965 ондо урдахи жэлдэ орходоо хурьга, тугал, поршоонхо нилээд олоор абтажа, бүхы малай тоо толгой бага зэргэ ургаһан байна.

Областной партийна конференци хүдөө ажахын үйлэдбэриин саашанхи хүгжэлтэдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдэй тон ашагтай байһые баяртайгаар тэмдэглээ. Колхоз, совхозуудта ажалай журам эли һайжараа, колхозниигуудай болон совхозой хүдэлмэришэдэй ажалай үүсхэл ургаа, ажахынуудай олзонь ехэ болоо, олон колхоз, совхозууд олзотойгоор хүдэлмэрилдэг болоо. КПСС-эй райкомууд, партийна организацинуудай ажахые хүтэлбэрилхэ арга методээ улам шэнэлэн ба гүнзэгыгөөр шэнэлэн һайжаруулжа шадаа. Газарта мартын Пленумэй нүлөөгэй үрэ дүн бүришье ехэ. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай бүхы колхоз, совхозууд, Кабанскын аймагай олонхи ажахынууд үнгэрөөшэ жэлдэ өөрынгөө хүдэлмэриие һайжаруулжа, бүхыдөө олзо һайнтайгаар ажаллаа байна.

Тоосоото үе соо ажалшадай энхэ амгалан байдал, культурна хэмжээн нилээд дээшэлээ. Энэ үе соо ... мянган дүрбэлжэн метр байра хото, хүдөөдэ баригдаа. Республикын ниислэл Улаан-Үдэдэ, мүн ажалшадай тосхонуудта коммунальна ажахы ургаа, бүхы нютагуудта эдеэ хоолой, худалдаа наймаанай, ажалшадые хангаха предприятинуудай тоонь олон болон, тэдэнэй хүдэлмэринь үлэ ... һайжараа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй 1964 оной октябрь, ноябрьда болоһон, мүн удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай үүргэ болон хариуусалгые нилээд дээшэлүүлээ. Эдэ Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, партийна, советскэ ба ажахын организацинуудые бэлэдхэл һайнтай кадрнуудаар бүхэжүүлхэ, залуу хүдэлмэрилэгшэдые дэбжүүлхэ, кадрнуудай идейно-теоретическэ бэлэдхэлые ба политическэ хүмүүжүүлгые һайжаруулха талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Областной партийна организациин хүдэлмэридэхи һайн талыень хүн бүхэн харана. Эдэ һайн дүнгүүд арсалтагүй. Тиимэ тулань XXV областной партийна конференци өөрынгөө гол анхаралые эдэ дүнгүүдтэ бэшэ, харин шиидхэгдээгүй асуудалнуудта, промышленность, хүдөө ажахые хүгжөөхэ дэһэн асуудалнуудта, КПСС-эй обкомой, Улаан-Үдын горкомой, райкомуудай хүдэлмэриин дутуу дунданууддта хандуулһан байна.

Промышленностьда гол дутуунь юуб гэхэдэ, хэдэ хэдэн шухала һалбаринууд, хэдэ хэдэн предприятинууд продукци бүтээхэ түсэбөө дүүргэнэгүй, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабариин хэмдэ хүрэнэгүй, тиигээд бүтээһэн продукциинь үнэ тон ехэ. Үнгэрөөшэ жэлдэ 38 предприятинууд гэхэ гүү бүхы предприятинуудай 22 процентынь, түсэбөө дүүргээгүй. Илангаяа модо бэлэдхэлэй предприятинууд ехээр гээгдэнэ. Эдэнэр 1965 ондо 200 мянган кубометрһээ дээшэ модо гүрэндөө дутуу үгэһэн байна.

Республика дотор нютагай промышленность, арад зоной хэрэглэлгын эд бүтээлгэ һулаар хүгжөөгдэнэ.

Конференци барилгын организацинуудай хүдэлмэриин олон дутуунуудые элирүүлээ. Жэл бүхэндэ байра, медицинскэ, үхибүүдэй, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гэр, худалдаа наймаанай, ажалшадые хангалгын предприятинуудые бариха түсэб дүүргэгдэнэгүй. Барилгын шанар муу зандаа. Барилгын организацинууд барилгые һаланаар, гаргашатайгаар хэнэ. Ганса 1964 ондо Буряадай барилгын управлени цемент, металл, модо, сонхын шэл мэтые үлүүсэ гаргашалһан дээрэһээ 580 мянган түхэригэй хоохон гаргаша хэһэн байха юм.

Конференциин делегадууд болбол республикын хүдөө ажахын хүгжэлтын үшөөл хангалтагүй байһан ехэхэн һаналаа хандуулаа. КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын Пленумэй элирүүлжэ үгэһэн арга боломжонуудые олон колхоз, совхозууд хангалтагүйгөөр хэрэглэнэ, тиихэдэ партийна райкомууд, партийна организацинууд колхозно-совхозно үйлэдбэриин шиидхэхы зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ажалшадые үшөөл хангалтагүйгөөр татана гэжэ конференци онсо тэмдэглээ.

Делегадууд хадаа, хамагай түрүүндэ республикын хүдөө ажахын гол һалбари болохо — мал ажалые КПСС-эй обком, райкомууд, партийна организацинууд хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ гэжэ шангаар шүүмжэлбэ. Нийтын малай тоо толгойнь багаар ургана, һү һаалга аалиар ехэ болоно. Зарим аймагуудта, жэшээлхэдэ, Ахын, Баргажанай, Яруунын ба хэдэн бусадта, малай тоо толгой үсөөрһэн байха юм. Зоотехническэ болон племенной хүдэлмэридэ илангаяа ехэ дутуунууд бии. 1965 ондо түл абалга нэгэ бага һайжарһаншье һаа, бүхыдөө 100 толгой эхэ малда 60—70-һаа олон бэшэ хурьган, тугал абтана.

Нийтын малай тоо толгойн аалиар ургадаг, мал ажалай продуктнуудай үшөөл багаар абтадаг байһанай гол шалтагаанинь тэжээлэй баазын муу байһанһаа гэжэ конференци тэмдэглээ. Энэ зорилгые дүүргэхын тула бии байһан арга боломжонууд, илангаяа сабшалан, бэлшээри муугаар хэрэглэгдэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын Пленум болбол колхоз, совхозуудта экономическа хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха, хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие ашаг олзотой болгохо гэһэн эрилтэ партийна организацинуудай урда табиһаниинь элитэ. Гэбэшье энэ эрилтэ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Олон колхоз, совхозуудта ажахын түсэблэлгэ хойрогоор хэгдэнэ, мүнгэ зөөреэ һайнаар тоолоногүй, бригада, фермэнүүд хүрэтэр продукци бүтээлгын болон али болохо гаргашын даабаринууд хүргэгдэнэгүй. Ингэжэ тэмдэглэхэтээ хамта, конференциин делегадууд хүдөө ажахын министерствын, үйлэдбэриин олон управленинүүдэй хүдэлмэриие шүүмжэлһэн байна. Эдэнэр хадаа экономическа хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэнэгүй, ажалай түрүү дүй дүршэлые согсолон дэлгэрүүлнэгүй, ажахын кадрнуудые болон мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлхэ, зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгые эрид һайжаруулнагүй гэжэ зэмэлэгдэһэн байна.

Промышленностиин болон хүдөө ажахын хүдэлмэридэхи дутуу дунданууд хадаа КПСС-эй обкомой хүтэлбэриин ехэхэн дутуутай байһые гэршэлнэ гэжэ конференци тэмдэглээ. Обком болбол ажахын кадрнуудта шанга эрилтэ табинагүй, тэдэнэй харюусалгые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэгүй. Зарим райкомууд ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхын орондо тэдэнэй түлөө юумэ хэхэ, һолихо ябадал гаргана.

Тоосоото үе соохи ажалай дүнгүүдые шүүмжэлэн хараад, бүхы бии байһан арга боломжодоо үндэһэлэн, XXV областной партийна конференци шэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын ба сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүрэн хүсэндэнь хүргэхэ тодорхой харгы зам гаргажа үгөө. Областной партийна организациин гол анхаралынь шэнэ табан жэл соо республикынгаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые улам хүгжөөхэ, хүдөө ажахые эрид һайжаруулха ба ажалшадай ажана байдалые үргэхэ хэрэгтэ хандуулагдаха ёһотой. Удаадахи тоосоото үе соо шэнэ шэнэ барилганууд, тэрэ тоодо Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат, Галуута-Нуурай электростанци, Улаан-Үдэ—Галуута-Нуур, Галуута-Нуур—Харанхы хүрэтэр электро-дамжуулгын шэнжэм баригдаха байна.

Барилгашадай урда конференци мүн лэ ехэ зорилгонуудые табяа. Тэдэнэр хадаа капитальна һомололгые ашагтайгаар хэрэглэдэг болохын, барилгын шанарые һайжаруулхын ба үные хямдаруулхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэ уялгатай.

Хүдөө ажахын талаар областной партийна организациин гол анхаралынь КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын ба сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые үсэд шангаар бэелүүлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ябадалые элитэ дээшэлүүлхэ зорилгонуудта хандуулагдаха ёһотой гэжэ конференци тодорхойлоо. Тиихэтээ хамта, конференци болбол колхоз, совхозуудта экономическа хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха, үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэлэй болон эрдэм ухаанай амжалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, газар тарьялан болон мал ажал эрхилэлгые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ тусгаарлан тэмдэглээ.

Конференциин тодорхойлһон зорилгонууд гэхэдэ, иимэ байна.

— 1966—1967 онууд соо бүхы ажахынуудтаа зүб севооборот нэбтэрүүлхэ, газарай үрэжэлые һайжаруулха хэмжээ абаха;

— уһалагдадаг газараа һайнаар хэрэглэдэг болохо, уһалууриин шэнэ барилгануудые бүтээхэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон шэбхэ үргэнөөр хэрэглэдэг болохо;

— үнеэдэй ба эхэ хонидой тоо толгойе эрид олошоруулха, үнеэн, эхэ хонин бүриһөө нэгэ-нэгэ тугал, хурьга абадаг болохо;

— үнеэн бүриһөө город шадарай аймагуудта 2—2,5 мянган литр һү һаадаг болохо;

— гахай үсхэбэрилгые үргэдхэхэ талаар эрид тэмсэл хэхэ, Кабанскын ба Хяагтын аймагуудай ажахынуудай дүй дүршэлые хэрэглэн, жэлдээ 8—10 мянган тонно гахайн мяха абадаг болохо;

— нийтынгээ мал ажалда бата бэхи тэжээлэй бааза байгуулхын тула ороохото ба тэжээлэй культурануудай тарилгые үргэдхэхэ, силос хэхэ кукуруза тарилгада онсо анхаралаа табиха, сабшалан, бэлшээриин ургасые дээшэлүүлхын түлөө хүсэд шангаар тэмсэхэ.

Областной партийна конференци ажалшадай ажана байдалые, соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ, худалдаа наймаанай, элүүр энхые сахиха, арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан байна.

XXV областной партийна конференци дээрэ партийна организацинуудай хэхэ идеологическа хүдэлмэри тушаа ехэхэн хөөрэлдөөн болоо.

Тоосоото элидхэл, делегадуудай үгэнүүд, мүн конференциин тогтоол соо манай республикын ажалшад эбтэй эетэй совет арадуудай нягта бүлэ дотор ээм ээмээ тулалсан, коммунизм байгуулха замаар урагшаа амжалтатайгаар ябана гэжэ тэмдэглэгдэнхэй. Пролетарска интернационализмын, арадууд хоорондын бата эблэл нэгэдэлэй, хани ёһоной харилсаанай үзэл суртал ажалшадые улам бүри нягтаар жагсаана. Буряад арад, мүн республикын бүхы ажалшад парти ба правительствын оролдолго, анхаралда эрмэтэй, эмхитэй ажал хүдэлмэреэрээ харюусана.

Гэбэшье ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ зорюулагдаһан бүхы идеологическа хүдэлмэридэ дутуунууд нилээд олон. Марксистско-ленинскэ теориие болон партиин политикые арад зоной дунда нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри һүүлэй үедэ һуларһан байна. Илангаяа партиин ленинскэ национальна политикые улам гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ ябадалда тусхай анхарал табигданагүй. Хэблэлэй, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэд, уран зохеолшод, композиторнууд, искусствын ажал ябуулагшад, эрдэмтэд арад хоорондын аха дүүгэй хани барисаае улам бүхэжүүлхэ асуудалнуудые анхаралдаа багаар абана.

Областной партийна конференци бүхы идеологическа хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, тэрэнэй хэмжээе үргэхэ, эдэбхитэй ба ушар ёһо мэдэхэ, ажал хүдэлмэридөө шударгы хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, буржуазна идеологи, мүн хүн зоной ухаан бодолдохи хуушанай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, ленинскэ национальна политикые ажалшадай дунда гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ гэһэн эрилтэ КПСС-эй обкомдо, райкомуудта болон партийна организацинуудта хэһэн байна.

Областной партийна организациин үмэнэ табигдаһан зорилгонууд элитэ. Эдэ зорилгонууд ехэшье, харюусалгатайшье. Эдэниие дүүргэхын тула бүхы хүдэлмэришэдэй, колхозниигуудай, интеллигенциин хүсэ шадалые, ухаан бэлигые элсүүлхэ, бүхы партийна организацинуудай хүдэлмэриие тодорхой шэнжэтэй, бүтээсэ ехэтэй болгохо шухала.

Областной партийна конференци хадаа КПСС-эй ээлжээтэ XXIII съездэдэ бэлэдхэлэй тон шухала шата болоно. Ленинэй орденто Совет Буряадай партийна организаци, бүхы коммунистнууд ба ажалшад ленинскэ Центральна Комитедые тойрон улам нягтаар жагсажа, ажахын ба соёл болбосоролойнгоо хүдэлмэридэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, партиин XXIII съездэдэ ажалай эрхим бэлэгтэйгээр ерэхэ байһаниинь дамжаггүй.

КПСС-эй XXIII съездые угтуулан

КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөндэ барилгашадшье эдэбхитэйгээр оролсонхой. 3-дахи СМУ-гай барилгашад Анатолий Еремеев Виктор Лапкин хоёр үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД АБТАНА

Манай совхоздо хонид олоороо түрэжэ эхилбэ. Түрүү хонишод Чимитма Санжиева 313, Гунсын Цыбикова 131, Абидуева 212, Иосиф Колесников 110, Т. Рассохина 110, Д. Х. Жамсаранова 170 толгой хурьга абаба. Бүхы отарануудта хонид хурьгалжа эхилээ. Эдэ хонишодой отарануудта байра, хашаа хорёонь яб-таб гэмэхэнээр заһаатай, ажалша бэрхэ хүнүүдэй хүдэлдэг газар гэжэ абаһаар мэдэхээр. Эдэнэр үнгэрһэн жэлдэ хурьга абалгаар, ноохо хайшалалгаар муу бэшэ дүнгүүдые туйлаһан байха.

Эдэ хонишод КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсон, хонин бүриһөө хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр тэнжээхэбди гэһэн уялга абаад ажаллажа байна. Малшадай эрилтые саг соонь хангахын зорилгоор автолавка ерэжэ байдаг.

Х. ЖАМСАРАНОВ.
Хэжэнгын совхоз.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРӨӨ

КПСС-эй XXIII съездын нээгдэхэ болзорой ойртохо тума мүрысөөнэй долгин улам эршэдэнэ. Үдын совхозой 1-дэхи отделениин тугалшан Августа Касанова жэлэй эхиндэ уялга абахадаа, тугал бүхэнэй сүүдхын шэгнүүр 500 граммаар нэмээхэ, харууһалһан тугалнуудаа 80—90 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушааха гэһэн байна.

Энэ тугалшан тугалнуудтаа искусственна һү, минеральна тэжээл, концентрат гэхэ мэтые эдюулһэнэй ашаар январь һарада толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 600 граммда хүргэһэн байна. Нүхэр Касанова аймагай эрхим тугалшан гэжэ тоологдоно.

В. АБИДУЕВ.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ОЛГОГДОНО

Галуута-Нуур городто Сэлэнгын аймагай промышленностиин түрүүшүүлэй суглаан боложо, аймагай промышленна предприятинуудай 1965 ондо хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргаха зуураа, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хэгдэхэ хүдэлмэриин зорилго хараалагдаба.

Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр В. А. Шорников аймагай бүхы промышленность долоон жэлэй болон 1965 оной түсэб амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ тэмдэглэбэ. Галуута-Нуурай оёдолой фабрикын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар хүдэлөө. Тэрэ предприяти техническо-экономикын туйлалтын, ажалай бүтээсын, бүтээн гаргаһан продукциин үнэ сэн хямдаруулха талаар горитой амжалтатайгаар үнгэрэгшэ жэлые үнгэргөө. Түс коллектив 1965 оной IV кварталай дүнгөөр партиин Сэлэнгын райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туга хүртэһэн байна.

Тэрэшэлэн Сэлэн-Дүүмын мотоор заһадаг завод, Галуута-Нуурай хилээмэнэй завод болон бусад предприятинууд һайнаар хүдэлөө. Суглаанда хабаадагшад байгша ондо бэелүүлэгдэхэ тодорхой уялгануудые абаа.

Эндэ эрхим хүдэлмэрилэгшэд өөһэд өөһэдынгөө мэргэжэл мэргэжэлээр хүндэтэ нэрэдэ хүртэжэ, аймагай Хүндэлэлэй самбарта оруулагданхай. Тэдэнэй дунда Сэлэн-Дүүмын заһабариин механическа заводой токарь, коммунис ажалай ударник Иннокентий Яковлевич Кулаков, Галуута-Нуурай барилгын участогай эрхим барилгашан Мария Яковлевна Тюрина, Галуута-Нуурай шахтын управлениин эрхим шахтёр Петр Васильевич Балалайечников болон бусад бии.

Социалис мүрысөөндэ түрүүлһэн эрхим хүнүүдтэ грамота ба үнэтэ шангууд барюулагдаа.

Г. САБЖАЕВ.

АЙМАГАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ— АЛТАШЫН ҺААЛИШАД

Мухар-Шэбэрэй аймагай эгээ баруун хилэ дээрэ, Хёлго мүрэнэй эрье зубшан Алташын адаг гэжэ нютаг бии. Энэмнай Суулгын совхозой гурбадахи отделениин бригада гээшэ. Хёлго мүрэнһөө үбэлэй хүйтэн жабар үлеэһэн зандаа. Хэды хүйтэн үбэл байбашье, эндэхи малшад ажалаа эршэмтэйгээр ябуулжа, һааляа үдэр бүри дээшэлүүлжэ байдагынь һайшаамаар. Ингэжэ Алташын адагай малшад тухайгаа бишыхан хөөрөөгөө эхилээ.

Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, һаалишадай дабажа гараһан харгынь хүндэшэгшье һаа, хэһэн ажалынь хүнэй зүрхэ баясуулмаар. Нёдондо жэлдэ эндэхи һаалишад 2520 центнер һү һааха түсэбтэй аад, 3077 центнертэ хүргөө. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө һааһан һүнынь дунда зэргээр фермэ дээрээ 2011 килограмм болоно.

Тиигэжэ социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Алташын адагай фермынхид аймаг соогоо түрүү һуурида гаража, КПСС-эй райкомой болон аймсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. Фермые эрхилэгшэ аймсоведэй депутат Е. Б. Баянтаевада үнэтэ шан барюулагдаа. Үншэй һаалишан Цындыма Эрдынеевна Гыденова курортдо ошохо путёвкоор шагнагдаа. КПСС-эй гэшүүн Цырен-Дулма Улзытуевна Улзытуевада Москва—выставкэ ошохо путёвко барюулагдаба. Мүн һаалишан Евдокия Алексеева курортдо ошохо болоо. Эрхим ажалаараа шалгарһанайнгаа түлөө эдэ юрын малшад иимэ хүндэтэ шангуудта хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ.

Баясама һайн амжалтаараа алташын адагаархид суута долоон жэлээ үдэшөөл даа. Энэ фермын коллективэй горитойхон ажалай амжалта КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу боложо үгэнэ.

Мүнөө табан жэлэй түрүүшын һара дүүрээд байна. Энэ үедэ Алташын адагай һаалишад туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, оролдожо ажаллажа байнхай.

Түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, малшад абаһан уялгаяа сахин дүүргэхэ байха гэжэ бата найдахаар. Энэ жэлэй түрүүшын 20 хоног соо һаалишад графигай ёһоор гүрэндэ 670 центнер һү тушааха байһан аад, 860 центнер тушаагаа. Ингэжэ январь һарынгаа түсэбые 135 процент дүүргэн, түрүүшын алхам хэгдэбэ.

Алташын адагай малшад хайшан гэжэ ажал дээрээ амжалта туйлааб гэхэдэ, тэдэнэр булта-даа нэгэ һаналтайгаар, нэгэ зорилготойгоор хүдэлмэреэ эмхидхэжэ, дутуу дунданууда бүгэдөөрөө хэлсэн усадхажа ажалладаг. Тиихэдэ совхозой партийна болон хүдэлмэришэдэй нютагай комитет малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда ехэхэн анхарал хандуулна. Энэ фермэдэ гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн плакадууд, лозунгнуудые харахат. Тиихэдэ һаалишан бүхэн үдэр бүриингөө дүнгүүдые ходо мэдэжэ байдаг. КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ түс коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Жэшээнь, фермын түрүү һаалишан Ц-Д. Улзытуева үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү, Ц. Гыденова—2100, М. Митыпова 2100 килограмм һү һааха уялга абанхай.

Хэдэхэн жэлэй урда тээ манай фермэ совхоз соогоо гээгдэжэ ябаһан юм,—гээд коммунист Цырен-Дулма Улзытуева хөөрэнэ. —Мүнөө тад ондоо болоо. Нилээд ехэ оролдолго гаргагдаа гээшэ. Булта һаалишадай эршэтэ ажалай хүсөөр фермэмнай аймаг соогоо түрүү зэргэдэ гаража шадаа.

— Түсэбтэ долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ хайша хэрэгээр ажалдаа хандаха эрхэ намда хэншье үгөөгүй,—гээд, Цындэмэ Гыденова нэмээнэ. —Анхарал, оролдолгын ашаар һайн дүнгүүд туйлагдал. Мүн мүнөөшье жэлдэ манайхид үнгэрэгшэ жэлэйнгээ амжалтануудые арьбадхахые оролдохо байхабди.

Табан жэлэй түсэбэй нэгэдэхи жэлдэ тэдэнэй амжалта туйлаха байһаниинь дамжаггүй.

Л. ГОМБОЕВ.

ДҮРШЭЛ БАЯНТАЙ МЕХАНИК

Каменск тосхоной ажалшадые хилээмээр хангажа байдаг хилээмэнэй 5-дахи заводой коллектив үнгэрһэн январь һарада эрхим һайнаар ажаллажа гараба. Эдэнэр КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсахадаа заводойнгоо пеэшэнүүдые богони болзорто капитальна заһабарида оруулха, үнэтэ дурадхалнуудые ажалдаа нэбтэрүүлхэбди гэһэн юм. Мүнөө эдэнэр «ТЛ-2» тухэлэй хоёр пеэшэнээ түргэн саг соо капитальна заһабарида оруулжа шадаба. Энээнһээ гадна, шэнэ түхэлэй «Стандарт» машина тодхогдоһон байна. Эдэ бүгэдын ашаар түс завод сүүдхэдээ 28 тонно хилээмэ болгожо гаргадаг боложо, январь һарынгаа түсэбые 120 процент хүрэтэр дүүргэһэн байна.

Үйлэдбэриингөө эдэ ажалые хэхэ, бүтээхэ талаар заводой дүршэлтэй механик С. В. Морозов ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргаһан байна.

В. СЕКЕРИН.

Ядерна бомбонуудые тээһэн самолёдуудай ниидэлгые болюулха

МОСКВА, февралиин 14. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет мүнөөдэр мэдүүлгэ тунхаглан, ядерна бомбонуудые тээһэн американска самолёдуудай ниидэхыень болюулха эрилтэ табиба.

Агаарта түхэреэн сүүдхэ соо ниидэжэ байдаг американска сэрэгэй самолёдуудай усалтаһанһаа шалтагаалан, газар дээрэ ядерна бомбонуудай, ракетэнүүдэй, бусад сэрэгэй зэбсэг түхеэрэлгэнүүдэй уналгын олошоржо байһанда бүхы эб найрамдал хүсэдэг хүнүүдтэй хамта совет хүнүүд улам ехээр һанаагаа зобожо, сошордолтой, зэбүүрхэлтэйгээр адаглан хаража байна. Һаяхан Испаниин огторгойдо болоһон усалта ушарал эдээн тухай һануулна.

Энэнь тоогоороо 13-дахи иимэшүү түхэлэй усалта ушарал болоно. Ядерна бомбонуудые тээһэн самолёдуудаа бүхы дэлхэй дээгүүр ниидхүүлжэ байдаг американска агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулганuудые буруушаалга бүхы Европоор, түбхын түрүүн Испанида, мүн Франци, Англи, Баруун Германи, Голланди, Норвеги ба бусад оронуудаар улам үргэдэнэ.

Ядерна бомбонуудые тээһэн самолёдуудаа ниидхүүлхыень хориходо, бусадай газар дээрэ ядерна зэбсэг хадагалхыень болюулха, элдэб янзын ядерна зэбсэг хадагалхын, хангахын, хэрэглэхын тула эмхидхэгдэһэн гадаадын бүхы баазануудые усадхаха эрилтэ Амгалан байдал хамгаалдаг советскэ комитет табина.

ВЬЕТНАМ АРАД ИЛАХА!

НФО-һоо СССР-тэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин генеральна секретарьтай хөөрэлдөөн

Вьетнамай патриодууд сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдтэй Урда Вьетнамые сүлөөлхэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэһэн үдэрые февралиин 15-да тэмдэглэхэнь.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтһоо СССР-тэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин генеральна секретарь Лыу Фионг Тхань гэгшэдэ ТАСС-ай корреспондент хандажа, энэ гайхамшаг ой тухай хөөрэхыень гуйба.

Эхэ оронойнгоо нэрэ түрын, сүлөөтэ, бэеэ дааhги байдалай түлөө тэмсэдэг байһан Урда Вьетнамдахи олон хэһэг партизан отрядууд Урда Вьетнамые сүлөөлхэ нэгэ арми боложо табан жэлэй урда тээ, 1961 оной февралиин 15-да нэгэдэһэн юм. Энэ хэмжээ ябуулга манай революциин хүгжэлтэдэ, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргээ.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтдо хамжан нэгэдэхэбди, түс фронтые өөрынгөө дээдэ зургаан гэжэ мэдэрхэбди гэжэ түс арми тусхайлан мэдэрээ бэлэй. Манай арми нютагай удхатай ябуулгануудые хэдэг байһан аад, уданшьегүй ехэ байлдаануудта ородог болоһон, Сайгоной хархис засагаархидта, тэдэнэй эзэн — американска империалистнуудта шанга сохилтонуудые Национальна фронтын туг доро хэдэг болоһон байгаа. 1963 оной тэнгһээ хойшо сүлөөлэлгын арми үүсхэл гартаа абаад, дайсанай гол түшэг газарнуудта добтолжо захалаа һэн.

Манай зэбсэгтэ хүсэнүүд юун дээрһээ заатагүй илалта туйладаг бэ?

Ехэ патриотизм, өөрынгөө хэрэгэй үнэн зүбые мэдэрэлгэ, бүхы арадайнгаа тэмсэлдэ хабаадалга, эзэрхэг түримхэйшүүл тушаа ехээр зэбүүрхэдэг ябадал, олоороо баатар габьяа гаргалга — элэ ушарнууд лэ ара үбэргүй зэбсэглэһэн американска түримхэйшүүлые, тэрэнэй табимал зарасанарые илаха арга, хүсэ сүлөөлэлгын армида олгоно.

Түлөөлэлгэтэ эмхиин генеральна секретарь түгэсхэл дотороо иигэжэ хэлэнэ:

— Сүлөөлэлгын арми эзэрхэг түримхэйшүүлые үй дэлдэн, шэнэ шэнэ илалтануудые туйлажа, Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэһээр табан жэлэй ой угтаһыень омогорхонобди.

Урда Вьетнамдахи зэбсэгтэ хүсэнүүдээ американска империалистнуудай улам олошоруулбашье, эсэсэй эсэстэ илаха байһандаа этигэнэбди. Юундэб гэхэдэ, дэлхэйн бүхы түрүү хүсэнүүд бидэниие дэмжэнэ. Вьетнамай арад илаха! Дайсан бута сохигдохо!

Яруунын аймагай Исэнгын совхозой һаалишан, коммунист Цыремжит Амониевна Дугарова 27 жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлжэ байна. Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдэй туршада энэ хүмнай хэды мянган литр һү һаагаа хаб. 1965 оной түсэбые үшөө ноябриин 7-ной урда тээ дүүргээ бэлэй. Тиихэдэ нүхэр Дугарова үнеэн бүхэнһөө 2075 литр һү һаагаа.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Урагшатай ажал—коммунистнуудай эдэбхиһээ

Коммунистнуудай эдэбхитэй, оролдосотойгоор хүдэлбэл, ажал хэрэгшье урагшатай ябадаг гэжэ Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай фермын партийна эхин организациин секретарь нүхэр Буянтуев манда хэлээ һэн.

Эндэхи коммунистнуудай, тус фермын ажал хүдэлмэритэй танилсахада, үнэндөөшье тиимэ байгаа. Хэлэһэнээ лаблан, даб дээрэ фермын хүдэлмэри үнгэрһэн жэлэй дүн дээрэ тобшохоноор тогтолтой. Ажахынь гол һалбари—мал ажал. Һаалиин гүүртэдэ 240 гаран үнеэд. 1965 ондо 3962 центнер һү үйлэдбэрилхэ түсэбтэй байбал, 4788 центнертэ хүргэһэн байна. Түсэбэй дүүргэлтэ 121,1 процент. Нооһо хайшалха түсэб 106 процент дүүргэгдээ. Нэгэ үнеэнһээ 1650 килограмм һү һааха даабаритай аад, 2046 килограммда хүргэжэ шадаһан.

Юрэнхы дээрэнь хэлэбэл, долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ ехэсагаанайхид һайнаар ажаллажа, шэнэ табан жэлдэ шэнэ амжалта туйлаха үндэһэ һуури табиһан байна.

Фермын хүдэлмэридэ болоһон һайн хубилалтануудта коммунистнуудай, эндэхи партийна эхин организациин үүргэ, нүлөөнь ехэ. Тус фермэ дээрэ хамтадаа 40 коммунистнууд хүдэлнэ. Энэмнай ехэ хүсэн. Илангаяа үйлэдбэри дээрэ зүбөөр хубааралжа табяад, түрүү үүргыень дүүргүүлжэ шадабал. Имагтал энэ хэрэгтэ партийна организациин бюро, фермын хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулдаг байна.

Жэшээ болгожо, һаалиин гүүртые абажа үзэе. Һаагдадаг бүхы үнеэдынь эндэ суглуулагданхай. Хамтадаа 10 коммунистнууд, тэдэнэй 7-ниинь һаалишад. Саг үргэлжэ хүдэлдэг партийна бүлэг байгуулагданхай. Партгруппоргоор эрхим һаалишадай нэгэн, һаяхан боложо үнгэрһэн XXV областной партийна конференциин делегат Долгоржап Данзанова. Эдэбхи үүсхэлтэй, хүн зонтойгоо хөөрэлдэжэ шадаха, зоримгой эхэнэр. Партийна гэшүүдэй нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябахын тула өөрөө үнэтэ жэшээ харуулдаг, хани нүхэд коммунистнуудтаашье шанга эрилтэ табидаг. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һааха түсэбтэй байгаад, 2036 килограмм болгоо юм. Гэрэй эзэн эхэнэр, үхибүүдтэй. Хэнэйшье мэдэһээр, ажалтай хүндэ гэртээшье юумээ хэхэ сагаа олохонь бэрхэтэй байдаг гээшэ. Илангаяа малшадта. Үнеэгээ һаахаш, тэжээлынь үгэхэш, харууһалхаш. Һаалишадай ажалые бүлтыень тоолохонь бэрхэтэйхэн хэрэг ха юм.

Гэбэшье Долгоржап Данзанова эдэ бүгэдэеэ үрдеэд лэ байдаг. Гадна партгруппоргынгоо уялгада—нүхэдэйнгөө этигэл найдабарида тон оролдосотойгоор хандадаг. Коммунистнууд һара бүридэ сугларжа, ажал хэрэг тухайгаа зүбшэдэг, һанамжа, дурадхалаа хэлсэдэг заншалтай болонхой. Гадна һаалишадай хүдэлмэриин дүнгөөр арбан хоногтоо үйлэдбэриин зүблөө арга бэшэ зарлагдадаг. Партийна бүлэгэй суглаан дээрэ зүбшэгдэдэг асуудалнуудай заримуудынь гэбэл: коммунистнуудай түрүү үүргэ болон ниитын хүдэлмэридэ хабаадалга тухай, малай харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулха, социалис уялгануудай дүүргэлтэ гэхэ мэтэ болоно. Бүлэгэй дүүргэһэн хэмжээ ябуулганууд тухай дэбтэртэ нягтаар бэшээтэй, ажалынь һара бүридэ түсэблэгдэдэг.

— Хараалһан, түсэблэһэнөө, хэлсэжэ шиидхэһэнээ дүүргэхэ тушаа яһала оролдогдоно гээшэ,—гэжэ партгруппорг хөөрэнэ. Коммунистнуудта үгтэһэн али нэгэ даабариин дүүргэгдээгүй үлэһэн ушар һананагүйб.

Фермын ажал, нэн түрүүндэ, һаалишадай хүдэлмэри дээрэ харагдадаг гээшэ. Эндэнь хамта 13 һаалишад ажаллана. Үнгэрһэн жэлдэ 12-ынь түсэбөө холо үлүүлһэн. Ажалдаа шалгарагшадай түрүү зэргэдэ һаалишад-коммунистнууд бүлтадаа ябалсана.

КПСС-эй гэшүүн Бадмаханда Буянтуева түрүү һуури эзэлһэн байна. Шэнэ туталлаһан гунжадые даажа абаад, жэлэй туршада толгой бүриһөөнь 2335 килограмм һү һааба. Даабаринь 1200 килограмм байһан. Иимэ хэмжээнэй һү гунжадһаа һаахын тула хэды ехэ оролдолго гаргажа хүдэлһэниинь һаалишадай ажалтай танил хүн ойлгохо байха.

Саашадань бэрхэ һаалишад коммунистнуудые нэрлэбэл, Янжа Гурожапова, Мария Дашинимаева, Александра Гурожапова, Евдокия Дымбрылова, Галя Данзанова гэгшэд болоно. Доодо захынь нэгэ үнеэнһээ 1935, дээдэ захань — 2238 килограмм һү һаанхайнууд. Урзанда жэлэйхитэй сасуулбал, һү һаалгаяа бүлтэ дээшэлүүлэнхэй. Январь һарын дүнгөөр мүрысөөгшэдэй түрүү зэргэдэ партиин гэшүүн Янжа Гурожапова ябана. Дамжуулгын улаан вымпел тэрэнэй гарта.

Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тус фермын һаалишад бүлтэ оролсонхой юм. Уялгань—бүхы фермээрээ байгша оной түрүүшын кварталда үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 420 килограмм һү һааха, үбэлжэлгын үедэ 1178 килограммда хүргэхэ. Энэ уялгаяашье муу бэшээр дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн хонин ажал дээрэшье ажалладаг коммунистнууд өөһэдынгөө түрүү үүргэ бодотоор харуулжа ябуулһаар. Республикын эрхим хонишоной нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Владимир Гурожапов үнгэрһэн жэлдэ 100-һаа 97 хурьга абаа бэлэй. Мүнөө жэлэй уялгань 100-һаа 100. Хонидынь тобир тарганууд. Гарза хоролтогүйгөөр үбэлжэжэ байна. Хурьгадаа хабар абаха юм. Мүнөө бэлэдхэлээ дүүргэнхэй. Коммунист Цыремпил Балдановай даадаг отарада 630 гаран эхэ хонид байрлана. 300-гаад хурьгад абтаад, нагэшье ухэлгүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Партиин гэшүүн Бальжинима Мункуев түлгэ хонидые даажа абаад, хурьгалуулхаар бэлдэнэ.

Хамта 8 коммунистнууд хонин ажал дээрэ саг үргэлжэ хүдэлнэ. Хурьга абалгын халуун сагай ерэхэдэ партиин гэшүүн Ринчиндоржо Лубсанов нэмээжэ эльгээгдээ.

Коммунистнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай асуудалда фермын партийна эхин организациин хододоо анхардагынь һайшаалтай. Декабрь һарада үнгэрһэн суглаан дээрэ «Коммунистнуудай КПСС-эй Уставай эрилтэ хэр зэргээр дүүргэжэ ябадаг тухай» асуудал тусгаар хэлсэгдэһэн байна. Январь һарада «Манай үбэлжэлгын ябаса болон коммунистнуудай зорилго» гэһэн асуудал зүбшэгдөө һэн. Мүн энэ суглаан дээрэ урдахи суглаанай шиидхэбэриин дүүргэлтэ тушаа хэлсэгдээ.

— Манай фермын ажалда, тэрэ тоодо партийна организацимнай хүдэлмэридэ хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл бии,—гэжэ парторг Ц-Д. Буянтуев хөөрэнэ. Партиин XXIII съездэ бэлэдхэжэ байхадаа аляуу эндүүнүүдээ, дутагдалнуудаа усадхаха зорилготойбди. Коммунистнуднайшье иимээр шиидэнхэй.

Ехэ-Сагаанай коммунистнууд хэлэһэн зориһондоо хүрэжэ, саашадаашье үнэн сэхэ, оролдосото ажалай үлгэр жэшээ харуулжа ябаха бээзэ гэжэ найдамаар.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
манай корр.

Хориин парторганизацинуудаар

Хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагдахань

Аймагай совхозуудай мал ажал дээрэхи хүндэ хүшэр хүдэлмэрие оньһожоруулха тухай асуудал һаяхан партиин райкомой бюро дээрэ харагдаба.

Энэ жэлдэ совхозуудта тэжээл буйлуулха хүсэд оньһожоруулагдаһан кухнитай үнеэдэй типовой 14 байра бариха, малай хашаа соохи наг шэбхэ сэбэрлэхэ, тэжээл зөөхэ 13 түхеэрэлгэ тодхохо, гахайн 3 байрануудые үргэлжэдэнь оньһожоруулха гэһэн түсэб баталагдаба.

Оньһожоруулгын энэ тон харюусалгатай хүдэлмэрие «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй аймагай отделени, барилга-хабсаралгын хоёрдохи управлени, мүн совхозуудта эмхидхэгдэһэн барилгын бригаданууд бүтээхэ юм. Оньһожоруулгада хэрэгтэй болохо хамаг бүхы хэрэгсэл болон түхеэрэлгэнүүдые хаһа саг соонь асаржа, таһалгаряагүйгөөр барилгануудые хангахыень «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениие бюро уялгалба.

Мүрысөөнэй гурим баталагдаба

Хүдөө ажахын, ой модоной промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй 1966 оной социалис мүрысөөнэй гуримые партиин райкомой бюро баталба.

Түл абалгын үедэ хурьга олоор абажа түлжүүлһэн хонишодой эрхимлэһэн бригадада үнэтэ бэлэгүүд, һү ехээр һаагаад, гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэһэн һаалиин түрүү гүүртэдэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг үнэтэ бэлэгүүдтэйгээр һара бүхэнэй дүнгөөр барюулагдажа байха.

Хонидой түл абалгын болон нооһо хайшалалгын, һү һаалгын жэлэй дүнгөөр түрүү совхозуудта КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болоо. Һү һаалга, гүрэндэ тушаалгын квартал бүхэнэй дүнгөөр совхозуудай эрхимлэһэн отделенинүүдтэ баһал иимэрхүү шан үгтэхэ юм.

Ой модоной промышленностиин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ, эрхимлэһэн бага комплексно бригаданuудта, мастерска участогуудта, модо бэлэдхэлэй пунктнуудта, леспромхозуудта һарын, кварталай, жэлэй дүнгөөр КПСС-эй райкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар мүн лэ барюулагдажа байха болобо.

Түрүүшүүл—Хүндэлэлэй самбарта

Һү һааха 1965 оной социалис мүрысөөнэй гуримай эрилтые «Первомайский» совхоз бэелүүлбэ. Тэрэ ажахы һү һааха жэлэй түсэб 110.7 процент, гүрэндэ худалдаха түсэб 111 процент дүүргэжэ, урзанданайхи хэмжээнтэй сасуулхада, эгээл ехэ ургалта аймаг соогоо туйлаба. Тиигэжэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаба.

Һү абаха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэһэн Хүрбын совхоз һайн амжалта туйлаа гэжэ бюрогой тогтоол соо тэмдэглэгдээ.

Мүн аймагай ажахын эрхим табан түрүүшүүл—хонишон С. Н. Сойжинов, һаалишан Ш. Мункуева, механизатор Д. Жигжитов, луговод Д. Гылыков, бага комплексно бригадын бригадир З. И. Селиванов гэгшэд фото-зурагуудтайгаар аймагай ажалай алдар солын дэбтэртэ бэшэгдэбэ.

Ж. БАДМАЕВ.

Шүүмжэлэлдэ оробо

Чисаанын совхозой рабочком үнгэрһэн тоосоото үедэ хэһэн ажал ябуулга тухайгаа һая үнгэрһэн конференци дээрэ элидхэбэ. Элидхэлшэ нүхэр Ринчинов (рабочкомой түрүүлэгшэ), элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн делегадууд гол анхаралаа дутуу дунда зүйлнүүд тушаа хандуулба.

Совхозой рабочком отделенинүүдэй профсоюзай эмхинүүдые һулаар хүтэлбэрилжэ, тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Хүдэлмэришэдэй хүдэлхэдэ таатай зохид эрхэ байдал олгогдоногүй. Энэ талаар механизаторнууд үлүүсэ гомдолтой. Ажал хүдэлмэри дээрэ оһол аюулгүйгөөр хүдэлхэ техникэ хуулиишалан баримталагданагүй. Энэ ушарта ёһотой хэмжээн абтанагүй.

Холын гүүртэ, отара дээгүүр хүдэлдэг малшадай культурна, ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжые хангаха хэрэг дээрэ мүн дутагдалнууд олон. Энэ талаар Хүлхисөөнэй ажалшадай эрилтэ хайхарамжада абтанагүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Конференциин эсэстэ саашадаа бэелүүлхэ хэмжээнүүд баталагдаа, рабочком шэнээр һунгагдаа.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

МИНСКЫН АВТОМОБИЛЬНУУД. **Минскын автомобильна заводой конвейерһээ үдэр бүхэндэ хэдэн арбаад машина буужал байдаг. Тэдэнэр дарагар, шэрын үнэрөөр анхилһан зандаа Эхэ ороной олон нютагуудта эльгээгдэнэ. Зураг дээрэ: шэнэ машинанууд.**

ТАСС-ай фото.

ХҮЙТЭН ҺААЛТА ХЭХЭГҮЙЛ

Григорий Васильевич Попов Иннокентий Петрович Матвиевский хоёрой суттаа хүдэлжэ эхилһээрнь хорин таба шахуу жэл үнгэрбэ. Байгалай-Сэлэнгын техническэ участогай эдэ хоёр хүдэлмэришэн гар гараа барилсан, бэе бэедээ туһаламжа хүргэн, олон жэлэй туршада нэгэл газартаа ажаллана.

Эдэ хоёр хоюулаа үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунист ажалай ударнигууд, өөрынгөө мэргэжэлэй ёһотой мастер болонхой. Үйлэдбэриин эдэ түрүүшүүл социалис мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябадаг. Үнгэрһэн долоон жэлэй туршада абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлээ.

Г. В. Попов, И. П. Матвиевский шэнэ табан жэлдэ мүн лэ амжалтатайгаар ажаллаха гэжэ шиидэнхэй. Григорий Васильевич түрүү судны шадамар бэрхэ шкипер гэжэ суутай болоһон байха. Гадна үһан замаар суднуудай һаадгүй ябаха арга хангаха гэжэ тэрэ яһала ехэ оролдолго гаргадаг юм. Сүхэ, Сэлэнгэ, Хёлго голнуудаар суднануудай ябаха зам заажа үгэһэн тусхай тэмдэгүүдые табиха, тамаралгада хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр хангаха гэжэ оролдоно.

Иннокентий Петровичой гол мэргэжэлынь судны моторист юм. Тэрэ ганса энэ мэргэжэлээ һайн мэдэдэг бэшэ, үһан замай ондоошье хүдэлмэри шудаланхай. Участогай мастерскойдо үбэлэй үедэ ажалладаг модошо дархан юм. Суднануудай заһабари һайн шанартайгаар хэхэ—минии уялга гэжэ тэрэ тоолодог.

Эдэнэй даадаг хоёр бригада партиин съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, заһабари графигһаа уридшалан хэхэ, суднануудые тамаралгада бэлэдхэхэ бүхы ажалые хараалагдаһан болзорһоонь 10 хоногоор урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна. Тэрэнээ дүүргэхын тула үбэлэй хүйтэндэ һаатанагүй, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Д. БАЛДАНОВ.

Техникум, училищи дүүргэгшэдэй үбсүүндээ зүүхэ значок

МОСКВА, (ТАСС-ай корр.). Техникумүүд болон училищинуудые дүүргэһэн хүнүүдэй үбсүүндээ зүүдэг значогуудые бии болгохо гэһэн шиидхэбэри СССР-эй Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министерство гаргаһан байна.

Министерствын коллегиин гэшүүн Б. А. Кузминай ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор 1918 онһоо эхилэн техникумүүд болон училищинуудые дүүргэһэн бүхы хүнүүд иимэ значогуудые абаха эрхэтэй.

Үбсүүндээ зүүхэ эдэ значогууд 1967 онһоо барюулагдажа эхилхэ.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

ХОЛЫН ХОЙТО ЗҮГТЭ

Табяад жэлэй саана Хойто зүгэй багахан арад үндэһэтэдые чукчанууд, эвенкнүүд, ненецүүд ба бусадые хосорон һалажа байһан зон гэжэ этнографууд тоолодог байгаа. Теэд иимэ байдалһаань Совет засаг абараа ха юм. Хойто зүгэй арад үндэһэтэдэй үхибүүдые гүрэн онсо анхаралаар хүреэлээ. Тэдэнэй сэдьхэл бодолой, бэе махабадай гүйсэд хүгжэхын тула шухала бүхы юумэн хэгдэнхэй. Тиин мүнөө «хойто зүгэй» түлөөлэгшэдые мэдээжэ уран зохёолшодой, эрдэмтэдэй, артистнуудай дунда хаража болохо. Совет засагай оршон мандажа байгаа табин жэлэй хугасаа соо эдэ үндэһэ яһатад байдалаа шэнээр түбхинүүлжэ, ехэ соёл гэгээрэлтэй, эрдэм һургуулитай болоо.

Таймырай студентнэр

Балданжан Субанов хара багаһаа хойшо ородо утаа дуратай һэн. Хүнэй оро хүллэжэ байхые харабал, хажуудань бии бололдоод лэ байха. Хүбэн саһаар хушагдаһан Прибайкалиин үргэн тала дайдада ороор табилуулан ябахадаа, буряад хүбүүхэн сэдьхэлээ хүдэлэн баясаха.

Ехэ болоходоо, Балданжан ямар мэргэжэл шэлэхэмниб гэжэ маргаагүй, бодолгото боложо байгаагүй. Ута зам гаталһанайнгаа эсэстэ Дудинка, аяар холын Таймыр хүрэжэ ерэбэ. Мүнөө Балданжан Субанов шадамар бэрхэ орошон боложо гэртээ бусаха хүсэлэнтэй, эндэ зооветеринарна техникумдэ һурана.

Бүри шалгалта барижа байхадаа, тойроод ород, эвенк, долган хэлэн дээрэ хөөрэлдэхыень дуулаа һэн. Долган, ненец, эвенк, яхад, селькуп, нганасан, чукча, корягуудай — юрэдөөл Хойто зүгэй олохон үндэһэ яһатанай ажабайдалда оро айхабтар шухала удха шанартай. Тундрын улад зондо эдеэ хоолынь, хубсаһа хунарынь, унаань болодог байна.

Дудинкын зооветеринарна техникумдэ һурагшад тусхай дунда һургуулида шудалагдаха, мүн «мэргэжэлээрээ» үзэхэ ёһотой хэшээлнүүдһээ гадна, үшөө радио-хэрэг шудалдаг. Үргэн дэлюун газар дайдатай Тундрада бригадануудай, колхозой һургуулинуудай хоорондо холбоо байгуулхадань радио юунһээшье шухала юм. Тиимэһээ зооветфельдшер передатчигуудые хэрэглэжэ шадаха. морзиин үзэг һайн мэдэхэ, тордиһогүй дамжуулга хэжэ шадаха ёһотой.

Студентнэр багшанарайнгаа хүтэлбэри доро радиостанци түхеэрээ. Тиин тэдэнэр өөһэдөө дамжуулга хэдэг, радиогазетэ гаргадаг, колхозуудай радистнуудтай холбоо байгуулдаг. Бүхы студентнэр ехэхэн шунал абьяастайгаар радио-хэрэг эрхилнэ. Зундаа оро үсхэбэрилэгшэдэй бригадануудые, загаһашадай катернуудые, геологуудай экспедицинүүдые хангадаг.

Холын хойто зүгтэ шухала хэрэгтэй олохон юумэнүүдые студентнэр шудалдаг байна. Юуб гэхэдэ, залуу мэргэжэлтэд хамаг юумэ хэжэ шадаха: ангай фермэнүүдтэ сагаан, халтар хара үнэгэдые, норко харууһалжа шадаха, тундрада трактор, автомашина жолоодон ябуулха, колхознигуудта кино харуулжа шадаха ёһотой бшуу. Харин эрдэм наукын шэнэ туйлалтануудые колхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ — тэдэнэй гол зорилго болоно. Дудинкын зооветеринарна техникумэй байгуулагдаһаар оройдоо хэдэхэн жэлэй үнгэрөөшье һаа, мүнөө Туруханск шадар, мүн Эвенкидэ, Ямалда, баһа Авамска болон Хатангска тундрадашье дүүргэжэ гарагшадтаинь уулзажа болохо. Техникум дүүргэһэн олонхи хүнүүд ветеринарна фельдшернүүд, ангай фермэнүүдые даагшад болоод хүдэлжэ байдаг.

Долган Спиридон Поротов һаял техникумдэ һуража байһан аад, мүнөө оро үсхэбэрилгын, агнууриин талаар түрүүлэгшын орлогшо болонхой. Тэрэнэй һамган — Пана Левицкая зоотехник. «Красный промышленник» колхозой ажал хэрэгүүд тухай Светлана Васильева техникумдээ бэшэнэ. Мүнөө тэрэ агнуури, загаһанай олзоборилго һайжаруулхын тула оролдожо байнхай. Олохон хүбүүд, басагад техникум дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудта һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ. Урдань энэ техникум дүүргэһэн, мүнөө Хатангын районой «Победа» колхозой ветеринарна фельдшер Анна Чуприна гүрэн түрын тушаалтан болонхой: Таймырай ажалшад тэрээниие ороной засаг түрын дээдэ зурганай — СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаһан байна.

Студентнэр техникумдэ һурахадаа тусхай эрдэм шудалхаһаа гадна, мүн уран зурагай онол олохо дуратай юм. Студентнэрэй эрхим бүтээлнүүд Дудинка хотын соёлой байшанда эмхидхэгдэһэн «Манай Хойто зүг» гэһэн уран һайханай выставкэдэ харуулагдана. Техникумэй эстрадын оркестрые эгээн хойто захын оркестр гэжэ тон зүб нэрлэдэг. Дүрбэдэхи курсын студент Юрий Рамбургер тэрэниие ударидана. Энээниие олон үндэһэ яһатанай гээд нэрлэхэдэ болохо. Хүгжэм бүгэдые нэгэдүүлнэ — хүн бүхэн өөрынгөө шадаха, дуршэһэн юумэ гүйсэдхэдэг. Манай танил Балданжан Субанов солист болонхой. Оркестр студентнэрэй вечерэй үедэ наададаг, Тундрын орошодто, ангуушадта ошожо, концерт, наада табидаг.

Олон студентнэр спорт эрхилдэг. Эндэ барилдаан, бокс, хүндэ атлетикэ, сана илангаяа хүндэтэй. Ушар юуб гэхэдэ, Хойто зүгэй хүйтэн шэрүүн уларилда ажалладаг хүнүүд түгэс эрдэмтэй байхаһаа гадна, шиираг хүдэр, эрэлхэг зоригтой байха ёһотой ха юм.

Амдермын һурагша

Амдерма гээшэ Карска далай эрьедэ оршодог ненец һуури болоно. Баренцево далай... Карска далай ерээд һөөргөө б... садаг океанай ехэ кораблинууд баһал эндэ тогтодог.

Ненец угсаатай Авенир Т... ковтой танилсаһан байнаб. ... дэн жэлэй урда тээ Ленинг... тахи багшанарай институт дү... гээд, мүнөө Нарьян-Мар хот... интернат һургуулиин дирек... рээр хүдэлнэ. Шалгалта хэхэ ... рилгоор Амдерма ошожо яб... Тиин эндэхи һургуулитай тан... сахыем намайе уриба.

Амдерма тосхоной интер... һургуулида 130 хүн бай... һурана. Эдэнэр дүтэ шада... колхоз, тосхонуудта ажаһу... орошодой, ангуушадай, зага... шадай үхибүүд юм. Тунд... «дүтэ шадарай» гэһэниинь ... дөө тиимэшье дүтэ газар б... байха. Жэшээнь, Амдермэдэ ... дүтын Кара гэжэ колхозно ... хон 125 модоной газарта орш... Үхибүүд гүрэнэй тэдхэмжээр ... радаг. Хүмүүжүүлэгшэд, баг... нар, врачнар тэдэнэй түлөө ... додоо оролдожо байдаг.

Долоодохи классай ненец ... тературын хэшээлдэ хабаада... бди. Ненец яһанай Ирина З... ва хэшээл үнгэргөө. Ленинг... тахи Герценэй нэрэмжэтэ ... шанарай институт һалшаг д... гээ. Багша, һурагшадынь т... хи хэлэн дээрээ хөөрэлдэнэ.

...Хэшээлэй хоорондохи ... һарлалтын үеэр хон-жэн. Ф... кэ, хими, ботаника, географ... хэшээлнүүд болоно. Һургуул... мастерскойдо ажалай хэшээл ... гэргэгдэнэ. Басагад юумэ ... на: орын зөөлэхэн, дулаан ... һаар малица, паница, пэнии, боконуудые оёно. Харин ... най мастерскойдо үхибүүд ... руул, һүхэ, хюрөө баряад ... хална. Һурагшад өөһэдөө ... стул, табуреткэ, шифоньер тээдэг. Мебелеэ худалдажа ... һон мүнгэниинь интернадай ... жедтэ нэмэлтэ болодог.

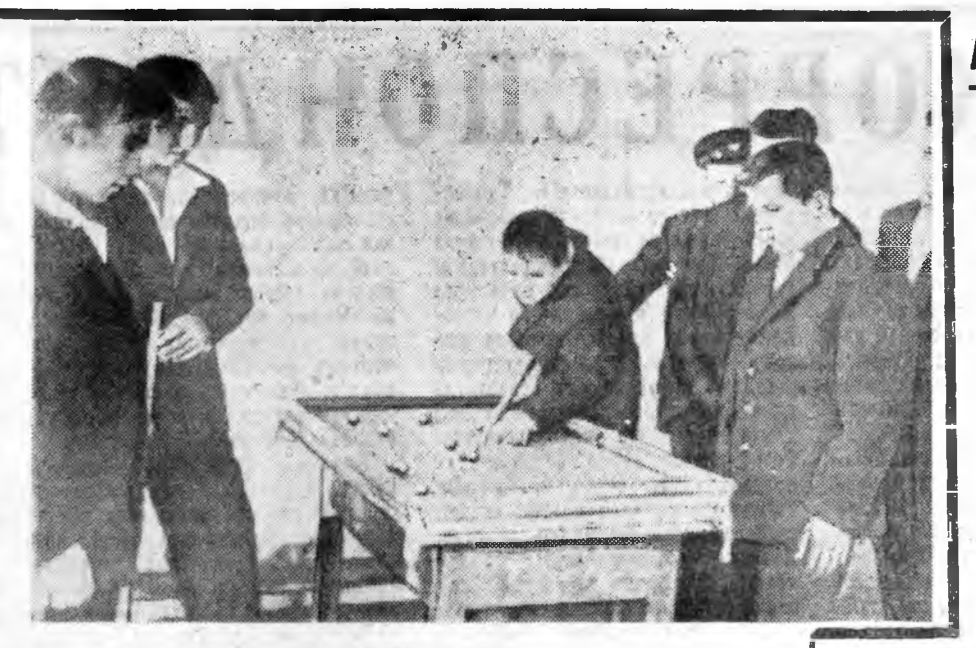
Үхибүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, найнгаа сагые ямараар үнг... дэг тухайнь һонирхоһон байн... «Хайшан гэжэ гэнэ гүт? — ... набтархан хүдэр бэетэй хү... урдаһаамнай асууба,—оро а... даг, загаһа баридаг, колхо... гоо үнеэдтэ үбһэ сабшадаг, ... батаганаа хюдадаг, занга ха... заһабаридагбди...» Үхи... тундрадаа үнэн зүрхэнһөө ... ланхай. Юрэдөөл, хожомоо т... шадамар бэрхэ орошод, а... шад болохо байһаниинь арс... гүй. Олохон үхибүүд Хойто ... гэй зоной заншал болоогүй ю... һонирходог байна. Жэшээнь, ... бүүд трактор, автомашина ... лоодожо һурана. Һаяхан һу... ли дүүргэһэн ненецүүд С... Тайборей, Коля Канев мүнөө ... то зүгэй нэгэ аэродромдо а... лана. Семен самолёдуудта ... чи хэдэг, нүгөөдэнь—мот... таар хүдэлнэ. Николай В... Альберт Малыгин флодто мот... тын мэргэжэлтэд болонхой. ... Хантанзейский удахагүй Гр... агаарай флодой һургуули ... гээд, лётчик болохонь.

Вениамин КОНСТАНТИНО...
(АП...

СЭЛЭНГЫН АЙМАГАЙ ТЕЛЬМАНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ 2-дохи ОТДЕЛЕНИИН ХОНИШОД ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ЯҺАЛА ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭЖЭ БАЙНА. АБАҺАН ЛЭ ТҮЛӨӨ ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛНЭ. ХАШАА, ХОРЕО СООГОО ХОДООЛОО СЭБЭР БАЙЛГАНА.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МЕХАНИЗАТОР! ШИ ЭНДЭҺЭЭ ЭХИТЭЙШ

НАРҺАТЫН үйлсөөр ябахада ута томо модон гэрэй үүдэндэ **«Худөө ажахын № 6 профессиональна техническэ училищи»** гэhэн томо гаршаг холоhоо хараха байхат. Энэ училищи эмхидхэгдэhээр гурбадахи жэлээ боложо байна. 1963 оной март hарада училищиин эгээл түрүүшынхеэ үүдээ нээхэдэ, аяар холын Баунтаhаа, Хориhоо, мүн Яруунын аймагhаа хоёр зуу гаран залуу хүбүүд оньhото техникын нюуса шэнжые шудалхаяа ерээ бэлэй. Эндэ хоёр жэлэй туршада hурахадаа машина, трактор, комбайн жолоодохо эрхэтэй боложо гарадаг. Мүн нэгэ жэлэйшье hургуули бии юм. Тэндэнь залуушуул трактор, комбайн шудалдаг. 1964 ондо тус училищиие 237 hурагшад дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй 195-иинь трактор, комбайн жолоодохо эрхэтэй болоhон. 42 hурагшадынь барилгын элдэб мэргэжэл шудаланхай. Тэдэнэр мүнөө булта ажахынуудаар ажаллажа байдаг. Училищиие эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэhэн Виктор Ланцев, Василий Филиппов, Владимир Воробьев, Анатолий Масляников, Александр Цыпин, Александр Бродников, Виктор Вишняков гэгшэд колхоз, совхоздоо бусаад, училищиингаа нэрые үндэр дээрэ үргэн, ажал хүдэлмэридөө үльгэр жэшээ харуулжа ябанад.

Тус училищиие дүүргэhэн Виктор Ланцев мүнөө «Комсомольский» совхоздо ажаллана. Һүбэлгэн бэрхэ энэ хүбүүн удааншье саг болонгүй совхозой түрүү механизатор гэжэ алдаршанхай. Тэрэнэй дүрэ зураг аймагай Хүндэлэлэй самбарта толорон байдаг. Һуража гаргаhан хүбүүдэйнгээ ажахыда ошоод, ажалай амжалта түйлан ябахыень дуулахадаа багшанарынь омогорхонги:

— Манай училищиие дүүргэжэ гараhан hурагшад муу бэшэ механизатор болохо ёhотой юм. Юуб гэхэдэ, машина, техникые эрхим hайнаар шудалха дүүрэн арга боломжо манайда бии ха юм. Худөө ажахын машина агротехникын талаар Надежда Андреевна Рыбко hурагшадта лекци уншадаг. Олон жэлэй дүй дүршэлтэй, мүн дээдэ эрдэмтэй хүн тула, хэшээлээ тон hонирхолтойгоор үнгэргэдэг. Һурагшадынь угаа дуратай, ехэ hонирхожо шагнадаг юм, — гээд hуралсалай таhагые даагша Дмитрий Ефимович Манжуренко хөөрэнэ.

Багшанар Ю. А. Рябов, М. К. Белобородов, В. Б. Базаров, мастернууд П. М. Машанов, Г. С. Байбородин, А. И. Иванов гэгшэдэй арюун hайхан ажалые тэмдэглэнгүй гарахын аргагүй. Хэшээлэй үнгэрhэнэй hүүлээр өөhэдынгөө үнэтэ сагые хайрлангүй hурагшадай дунда элдэб наада [illegible] hонирхолтой [illegible] үнгэргэдэг юм.

...жа, машина, техникын оньhые ёhотоор шудалжа, эрхим механизатор болохо дүүрэн арга боломжо hурагшадта бии байна. Худөө ажахыда механизаторнуудые бэлдэхын түлөө манай гүрэн мүнгэ хайрланагүй ха юм. Эдихэ ууха юумэнhээ эхилээд, хубсаhа хунар хүрэтэрөө булта түлбэригүй, гүрэнэй хүзүүн дээрэ. Үшөө тэрэнhээ гадна, 10 түхэриг мүнгэ hара бүри hурагшадта түлэгдэнэ. Училищиин паркда ороходо, худөө ажахын бүхы түхэлэй машина, техникэ жэрылдэн байха. Дуратай машинаяа шудала! Үзэ! Һурагшадай байха хоёр дабхар hаруул гоё гэр. Улаан булан, библиотекэ. Һурагшад сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэнэ. Болейбольно, боксын, санаар ябаха, шатарай секци ажалладаг. Гадна hурагшад өөhэдынгөө хүсөөр уран hайханай концерт харуулдагынь hайшаамаар.

Тус училищи 200 гектар таригын газартай юм. Тэндээ hурагшад өшмээн тарижа, туршалга хэдэг. Яhала hайн ургаса хуряажа абадагынь гайхалгүй ааб даа.

Амжалтатай ябаарайт, залуу механизатор!

Училищиин үргэн ехэ зал соо хүн дүүрэн, hайндэрэйхеэр хубсаланхай. Булта хүхюутэй, зугаатайнууд. Тиимэшье байнгүй яахаб! Гүрэнэй шалгалта амжалтатайгаар баряад, аттестат гартаа абахаяа байhан залуушуулай зүрхэ сэдьхэл баяраар дүүрэн билтаран байна. Багшанар, мастернууд, мүн hая училищида hурахаяа ерэhэн залуу нүхэд олоороо сугларанхай.

Училищиин директор Даба Цыденович Нимаев суглаа нээбэ. Ажалай түрүүшүүл, эрхим hайн hурадаг hурагшад президиумдэ уригдана. Һүүлээрнь приказ уншагдажа, тракторист-машинистын үнэмшэлгэтэй аттестат барюулагдана.

Эгээл түрүүлэн ендэртэ дүтэлэн И. В. Герасимов ирагуу хүгжэмэй аялга, нэрьемэ альга ташалгын доро аттестат гартаа барина. Л. В. Залуцкий, Ю. В. Ильичев, Л. Н. Князев гэгшэд хойно хойноhоо hубарижал байгаа hэн. Һуралсалдаа онсо шалгарhан түрүүшүүлые Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэhээ гадна, үнэтэ бэлэгүүдые, грамотануудые тэдэндэ барюулба.

Үгэ хэлэлгын эхилхэдэ училищиие эрхим hайнаар дүүргэhэн Владимир Хохлов эгээл түрүүлэн үгэ абажа хэлэбэ.

ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь М. Д. Лубсанов, үйлэдбэриин hуралсалай мастер Л. Ф. Филонов гэгшэд залуу механизаторнуудые училищи дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад, ажал хүдэлмэридөө, ажабайдалдаа амжалтатай ябаарайгты гэжэ хүсэбэ.

Энэ училищиие дүүргэhэн, мүнөө «Комсомольский» совхозой түрүү механизатор В. М. Ланцев hонирхолтой үгэ хэлээ.

Тус училищиин директор Д. Ц. Нимаев үгэ хэлэхэдээ залуу механизаторнуудта ерээдүйн ажал хэрэгтэнь амжалта түйлаха зуураа, hая училищида hурахаяа ерэhэн залуу хүбүүдые номдоо hайнаар hурахыень уряалба. Мүнөө хамга 100 залуу механизаторнууд колхоз, совхоз хүдэлхөөр гараханъ.

Баяртай, залуу механизаторнууд. Амжалта хүсэе, арюун hайхан, үргэн ехэ замдатнай!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сүлөөтэй сагтаа.

Р. ЦЫДЫПОВ.

АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨҺЭ ГУРИМШУУЛАЯ

Республикын механизаторнуудай зүблөөндэ хабаадалсаагүйшье hаа, тэндэ болоhон ехэ хөөрэлдөөн тухай газетэдэшье уншааб, мүн зүблөөндэ хабаадалсаhан хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ, яhала хэрэгтэй шухала юумэнүүдые дуулажа абаhан байнаб.

Би ДТ-54 тракторта ажалладагби. Үбэлэйшье сагта ажал ехэ. Наг шэбхэ поли, сабшалан дээрэ гаргахаhаа эхилээд, гүүртэ, отаранuудта — тэжээл, ойhоо модо зөөхэш—юрэдөөл сүлөөтэй байгдадаггүй.

Боложо үнгэрhэн зүблөөн дээрэ олохон механизаторнууд үгэ хэлэхэдээ тракторна бригадые аминдань байлгаад, тусхай газар даалгажа үгэхэ гэжэ дурадхаба.

Тэрэ ехэл зүб гээшэ ха гэжэ би hананаб. Даалгагдаhан газартаа, мүн машина, техникэдээ бригадынхид эзэн ёhоор хандадаг болохонь лабтай.

Нээрээшье гэнжэтэй тракторта hууха дуратайшуул үсөөржэл байна. Угайдхадаа бүхы наhаараа иимэ тракторта хүдэлжэ байhан зарим трактористнар мөөртэй трактор тээшэ харадаг болошонхой. Юундэ тиинэ хаб? Мэдээжэ ааб даа. Энээн тухай оло дахин хэлсэгдэhэншье, газетэдэ бэшэгдэhэншье байха. Би мүнөө өөр тухайгаа, өөрынгөө нүхэд тухай хөөрэхэ hанаатайб.

Трактористаар ажаллаhаар 17 жэл болобоб. Түрүүшээр «ХТЗ» тракторые жолоодогшо hэм. Гэнжэтэй ДТ-54 тракторай бии болоходо, тэрээндэ hуугааб. МТС-тэшье хүдэлөөд үзөөб. МТС-эй байхада ажал хүдэлмэридөө хэрэглэмээр олон hайн hайхан юумэнүүд байдаг hэн. Мүн дутуу дундануудшье олон hааб даа. Һайн талыень мүнөө ажалдаа хэрэглэхэдэ яhала болохоор ааб даа. Нэн түрүүн тракторай хүдэлмэриин тоо бүридхэл hайнаар табигданхай байгша бэлэй. Тракторист бүхэндэ тусхай учетно лист байдаг hэн. Тэндээ үдэр бүри ямар ажал хэhэнээ, хэды зэргэ тоhо-түлишэ гаргашалhанаа бултыень бэшэдэг байгаабди. Тоо бүридхэлэй хуудаhанда тэмдэглэhэнэй ёhоор, hарын hүүлдэ наряд хаагдадаг hэн.

Механизаторнуудай нэмэлтэ түлбэри тухай нэгэ хэды үгэ. Тоhо, түлишэ алмаhанай түлөө урдань нэмэлтэ түлбэри үгэдэг бэтэй. Тракторист бүхэн машинаяа хоёр нюдэнhөө өөрэгүй, нарин нягтаар аршажа, сэбэрлэжэ, тоhо, түлишэеэ тон наринаар алмажа ябагша бэлэй. Мүнөө механизаторнуудай тоhо, түлишэ хэдышье ехые алмаа hаа, нэмэлтэ түлбэри үгэжэ урмашуулнагүй. Тиимэhээ трактористнар машинадаа хайша хэрэгээр хандана. Эбдэрхэ, муудахань бүри олошороо. Ехэнхидээ трактор, машина болзорhоо урид хэрэгhээ гарашадаг.

Манай совхоздо тоhо, түлишэ алмаhанай түлөө нэмэлтэ түлбэри үгэхэ нэрэтэй юм, теэд тэрэмнай баhал миин саарhан дээрэ үлэшэнхэй. Жэшээнь, би жэл бүри гэхээр түлишэ алмалта хэдэгби. Нёдондошье хоёр тонно түлишэ алмалта хээ hэм. Теэд тэрэнэйнгээ түлөө солхообшье мүнгэ абаагүйб. Гэнжэтэй тракторташье, мөөртэй тракторташье өөрэгүй, түлбэринь адлишуу байна. Гэнжэтэй тракторта сезон соо хүдэлнэ, тиихэдэ нүгөөдэ тракторaар түхэреэн жэл соо ажаллана ха юм. Тиихэдээ түлбэринь холо ехэ болоно ааб даа. Тиимэhээ тракторист бүхэн мөөртэй тракторта хүдэлхэмни гэжэ тэгүүлнэ ха юм. Харин тиихэдэ гэнжэтэй тракторта хүдэлхэдэ бэедэ хүндэ, ехэнхидээ шорой тооhон соо ажаллаха болоргдодог.

Мүнөө механизаторнуудай зүблөөнэй hүүлээр нилээд ондоо болохо аабза гэжэ найдагдана. Зүгөөр, олохон ажахынуудта урдын тракторна бригада үлэhэн зандаа. Манайшье совхоздо иимэ бригада бии. Энэ бригадые бэеэ даагаад хүдэлдэг бригада болгохо шухала.

И. ФЕДОСЕЕВ,
Хяагтын совхозой тракторист.

Таниие ямараар хангана6?

ЭМНЭХЭ, ХАНДАХАНЬ ЭРХИМ

Үглөө бүри, үдэр бүри Мария Гунгаева ажалдаа эртэлдэг. Хүрэжэ ерэхэдэнь, регистратурада хүн зон олон байхаhаа гадна, өөрыеньшье хүлеэhэн улад сугларшаhан байдаг. Тэдэнэй заримууд ажалhаа урид ерэжэ эмнүүлээдхихэ, тарилга хүүлээдхихэ гэжэ яаралтайгаар үндэлэн hуунад. Баhа эндэмнай захa булан газар бэшэ, харин ниислэлэймнай түбэй 1-дэхи поликлиникэ. Тиимэhээ хүн зоной ходо олон байхадань балай гайхалгүй.

Мария Цыбиковна үринаар энеэбхилэн ороhоор лэ зүү, шприц гэхэ мэтээ бусалган бэлэдхэнэ...

Түрүүшын үбшэнтэн ороно. Тиигээд лэ хойно хойноhоо hубарилдаан. Гансашье тарилга бэшэ, хото угаалга, шуhа ханалга гэхэ мэтэ хэгдэнэ. Үдэр бүри зуугаад хүн. Ондо ондоо зан абаритай, ондо ондоо хүнүүд. Бултандань таатай зохидоор хандажа, бултанайнь hанаа табшахэ, тарилгашье hайнаар хэхэ хэрэгтэй. Теэд Мария эгээл иимэ хаям. Тиимэ тула үбшэнтэнэй дунда илангаяа хүндэтэй, суутай. Һанамжа, дурадхалай дэбтэр харахада, нүхэр Гунгаевада угаа оло дахин баясхалан хүргэгдэhэн. «Ехэ урин зөөлэнөөр, шадамар бэрхээр хандаhандань баясхалан хүргэнэбди», —гээд А. В. Куклина бэшэнэ. «Һудаhадни олдожо үгэдэггүй. Сестрануудшье айдаг юм hэн. Теэд Мария Цыбиковна ехэ бэлэхэнээр олодог, үбшэгүйгөөр таридаг»—гэжэ А. С. Вампилова омогорхоно. «Хүнэй элүүрые хамгаалха хэрэгтэ бүхы шадал мэргэжэлээ зорюулнат. Һайн даа, hайн», —гэжэ Корнаков бэшэнэ.

Эндэ ороhон лэ хүн баяртайнууд гаража ошодог.

Гэбэшье Мария Цыбиковна тон лэ иимэ зандаа түрэшөөгүй. Тэрээнэй түрүүшээр түдэгэсэhэн, зобоhониинь хэлсээнгүй. Энээн тухай өөрөөшье хөөрэдэг. Үргэн Ага нютагташье эдир залуудаа хүдэлжэ үзэhэн. Тиихэдэ медигүүд ехэ хомор hэн бэлэй. Хэдэн нютагуудта Мария Цыбиковна гансарханаа түйлажа тараhан. Һүүлээрнь Яруунын аймагта байгаа. Юрэдөө, ябаhан лэ газартаа магтаалтай hайнаар хүдэлөө.

Ганса городой поликлиникэдэ медсестрагаар хорин табан жэл соо ажаллана. Аргагүй ехэ дүй дүршэлтэй. Тиигэбэшье эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг. Нүхэдтөө ходо туhалдаг.

Мария Цыбиковна үбшэнтэниие үглөө, үдэр бүри хүхюутэй уринаар угтана, үдэшэнэ. Абьяас шуналтайгаар хүдэлнэ....

Эсэхэгүй зүрхэн, эгэрхэгүй сэдьхэл иимэл ха юм даа.

Н. МАДУЕВ.

„ХАРА СЭСЭГ"

1965 оной намар Ленинградта ангай арhанай уласхоорондын дэлгүүр амжалтатайгаар үнгэргэгдөө. 16 оронhоо СССР-тэ ерэhэн 117 түлөөлэгшэд тэрэниие «блиц-аукцион» гэжэ нэрлэhэн байна.

Ангай үнэтэ арhануудай хажуугаар 863 мянган хэhэг каракуль арhан наймаалагдаа. Үнэ сэнгэйнь ходо дээшэлүүлэгдэбэшье, тэдэниие дары худалдан абаба. Туркмениhээ асаргадаhан арhанууд эндэ илангаяа гүйсэтэй байгаа.

Эдэ үнэтэ, шухаг арhанууд хаанаhaa абтадаг бэ?

Сагаан hахалтай нэгэ үбгэнэй энэ асуудалда харюусаhые hананаб. «Хара элhэн» дээрэ «хара сэсэг» ургадаг гээд аажамханаар хөөрөө бэлэй. Энэнь «каракуль Кара-кумда» үдхэгдэдэг гэhэн удхатай. Эдээниие үгэ үгөөрнь тайлбарилбал, каракуль —«хара сэсэг», Кара-кум—«хара элhэн» болоно.

СССР-тэхи каракуль арhа элдэдэг томо заводуудай нэгэн Чарджоудо оршодог. Дунда Азиин эгээл ехэ мүрэн болохо Аму-Дарьягай эрье дээрэ энэ завод hууришанхай. Туркмениин ССР-эй ниислэл—Ашхабадhаа «ИЛ-14» самолёдоор хоёр часай туршада ниидэжэ тэндэ ерэбэбди.

...Кокандын гудамжа. Гол үүдээрнь ороходоо, конторын нүгөө таладахи ногоохон сэсэрлигтэ хүрэжэ ерэбэбди. Саашаа ябахада, арhа угааха, хатааха талмайнуудтай заводой хашаа, арhа эдеэшүүлэн элдэхэ цехэй байшан, мастерскойнууд, шулуугаар баригдаhан уужам гэгшын хранилищинууд болодог. Эндэл түүхэй арhа саашань ябуулхын урдахана илгабаридаг байба.

Чарджоу городhоо гарбалтай, эндэ үнинэй ажаллажа байдаг предприятиин главна инженер Владимир Петров эндэ бидэниие дахуулжа ябаад харуулаа. Хамаг ажалайнгаа нарин оньhые hайн мэдэдэг энэ хүн бидэндэ тобшохон лекци уншаhан мэтээр хөөрэжэ эхилбэ. Тэрэнэйнь hүүлээр ябажа харахада, угаа ойлгогдосотой байгаа hэн.

— Иигээд лэ смушкаhаа эхилээ, — гэжэ хэлэбэ. — Смушка — түрэhөөр хэдыхэн хоноhон хойнонь үүсэлжэ хуулагдаhан хурьганай арhан гээшэ. Соол хара арhатай каракуль үүлтэрэй хонид энэ зорилгоор хэрэглэгдэдэг. Тиибэшье боро гү, али хүрин зүhэтэй хурьгадые гаргадаг хонид бии. Тиимэhээ Кара-кумда борошье, хүриншье үнгэтэй «сэсэгүүд» ургадаг гэжэ хэлэхэдэ болохо. Мүн баhа үнгэ зүhөөрөө холисолдожо ургаhан нооhотой смушкые «сур» гэжэ нэрлэнэбди. «Сур» арhанай нооhонойнь үзүүр соол хара, үзүүр талада сайбар зүhэтэй байдаг.

Хадагаламжын газарта ороод харая.

Спортын залдал адли hаруулхан склад соо хэдэн хүн хүдэлжэ байба. Тэдэнэр урдаа бишыхан столнуудые табинхай, набтархан hандалинууд дээрэ hуугаад, арhануудые шанар шанараарнь илгана.

— Наашань нэгэ сур үгэгтыл даа, — гээд Петров түүхэй арhанай цехэй начальник Виктор Глуховскидо хандаба.

Бидэндэ харуулаашань алтарhан шара-хүрин зүhэтэй, айхабтар гоё арhан байгаа. Тиихэдээ үhэ нооhониинь үзүүр талаhаа наранай гэрэлээр туяатуулагдаhандал үзэгдэнэ. Тиимэл хадаа эдэ арhанууд иимэ сэнтэйдэ тоологдоно ха юм.

Тиибэшье яахадаа гансал Дунда Азида эрхим шанартай каракуль үдхэгдэнэб? Ушарынь гэхэдэ, хооhон тала газарай халуун улариалтай нютагуудта каракуль үүлтэрэй хонид гарадаг байна. Манай үе сагhаа наймaн зуун жэлэй урда тээ Дунда Азида смушка үгэдэг хонид гарадаг байhан түүхэтэй. Энэнь юрэл тохёолдоhон ушар бэшэ. Бага зэргэ шиигтэй, шэмэтэй ногоотой нютагуудта гараhан хонидой ноохон үнгэ зүhэеэ бууpahан байдаг. Тиимэhээ гансал Кара-кумай газар нютагуудта «хара сэсэг» hайнаар ургадаг гэжэ бодото байдал харуулаа. Совет засагай жэлнүүдтэ энэ hалбарида онсо анхарал хандуулагдадаг болоhон байна.

Чарджоугой арhанай заводой үйлэдбэриинь үрэ дүн hонирхолтой. 1932 ондо Дунда Азиин хэдэн республиканууд hаа 258 мянган хэhэг арhан эндэ ороhон байгаа. Тиигээд 1965 ондо тус завод гансахан Туркмениhээ 1.165.000 смушка абажа элдэhэн байха юм. Үшөө саашань хэлэхэдэ иимэ. Туркмениин ССР-эй правительство ойрын табан жэлдэ республика соогоо каракуль олоор абаха тусгаар хараа түсэб баталжа абанхай. 1970 он болотор Кара-кумай каракуль арhа (яахадаа Кара-кумай гэнэбибди гэхэдэ, энэ республикада хооhон губи нютагууд үшөө газуур бии бшуу) 1.300.000 хүрэтэр хэhэг арhа элдэхээр хүгжүүлэгдэхэ.

Ажахын энэ олзотой hалбариин «географинь» багсаахада иимэ. Аму-Дарьягай дунда талаар, мүн Копет-даг шадархи нам газараар «ехэнхидээ» сур арhан абтадаг. Мургабай хооhон губиин, мүн Тедженэй ба Урда Аму-Дарьягай голойхид боро зүhэтэй смушкануудые тушааха юм. Тиихэдэ республикын бусад районойхид хара зүhэтэй арhануудые гүрэндэ худалдаха. Энэ зорилгоор табан жэлэй туршада 6.000.000 гектар бэлшээринүүд уhалагдаха юм. Тэндэ hөөг бургааhануудые, үбhэ ногоо тариха байха. Холын бэлшээринүүдтэ хонидой байха, мүн арhа хатааха шэнэ байранууд баригдаха. Һургуули, клубуудтай, медицинскэ ба ветеринарна пунктнуудтай олон городогууд байгуулагдаха.

Тиибэшье Кара-кумай эдэ шухаг түүхэй эдүүдэй ородог завод тухай дахин хөөрэлдэе.

—Смушканууд хайшан гээд бэлэдхэгдэдэг бэ?

— Республикын район бүхэндэ бэлэдхэлэй пунктнууд байгуулагданхай, — гэжэ Владимир Петров хөөрэнэ. — Тэдэмнай арhануудые хэhэг хэhэгээрнь бүридүүлээд, жэшээтэ сэнгүүдые тогтоодог. Колхозуудhаа суглуулагдаhан арhан амяараа багсалагдажа, заводто эльгээгдэдэг. Эндэ ерэхэдээл манай мэргэжэлтэдэй гарта ороно ха юм, — гэжэ главна инженер хэлээд, таанар өөhэдөө хөөрэлдэгты гэhэн хэбэртэйгээр Глуховский тээшэ шэртэбэ.

Владимир Глуховский — найман жэлэй урда Москвагай ангай арhанай институт дүүргэhэн инженер. Тэрэ гэhээр Чарджоудо хүдэлжэ байхадаа, каракуль арhанай талаар ехэхэн мэргэжэлтэ гэжэ тоологдодог болонхой. Арhа тушаан абагшад, илгагшад тэрэнэй хүтэлбэри доро хүдэлнэ.

— Районуудhаа абаhан каракуль арhануудаа хайшан гэнэбта? — гэжэ Викторhээ асуубаб.

— Түбхын түрүүн hайса шалгажа хараhанай hүүлээр өөрын сэн тогтоодогбди. Зүгөөр манай сэн бэлэдхэлэй пунктнуудта тогтоогдоhон үнэ сэнгүүдhээ дээшээ байдаг. Яахадааб гэхэдэ, манай хүдэлмэрилэгшэд тэдээнhээ мэргэжэлээр дээшээ юм. Мүн баhа колхозуудтай эсэсэй тоосоо хэдэг гээшэбди. Сентябрь — арhа тушаан абахада эгээл харюусалгатай hара болоно. Арhа тушаан абаха үедэ ехэл хёрхо нюдэн, дүй дүршэл хэрэгтэй байдаг. Юуб гэхэдэ, заводнай үдэр соогоо 20.000 хэhэг арhа тушаан абана ха юм. Арhануудай шанарыень, үнгэ зүhыень хаража, сэн тогтоогдодог.

— Олон сорт байдаг гү?

— Дүрбэн зуутаад сорт бии. Нэгэ партида 11.000 гү, али 14.000 хэhэг арhан багсалагдана. Тииhэн хойноо нэгшээлгын газарта оруулагдадаг. Технологическа эдлүүри гараhанай hүүлээр дахин манда ерэдэг. Гадаадын дэлгүүртэ гаргагдаха смушканууд гурба дахин илгагдан hагшагдадаг. Түрүүшээр экспортын гуримаар 21 сортдо илгаад, тэрээн сооhоо үнгэ зүhөөрнь тэгшэдхэн, үшөө 6—7 номерто хубаарилдагбди. Номер бүхэнэй багсада дүрбэн арhан хулигдана. Энэмнай алтанай хүдэлмэриин тэнтэй юм. Ноохонойнгоо буржагараар, хэмжүүрээр, үнгэ зүhөөрнь тон адлихан арhанууд нэгэ номерто багсалагдаха ёhотой. Эгээл hүүлдэ «Союзпушнинын» шалгалта гараhан хойноол, дэлгүүртэ хүргэгдэхэ ёhотой.

— Эдэ ямар бишыхан смушканууд бэ? — гэжэ Глуховскиhоо асуубаб: эндэ арhа илгагша Розыева торголиг, ялагар үнгэтэй, буржагархан ноохотой бишыхан арhануудые барялд байгаа юм.

— Энэ каракульча гээшэ. Түрөөдүйдэнь, эхэ соогоо 145—150 үдэр болоhон хойнонь абтаhан хурьгадай арhанууд гээшэ. Иимэ арhaар гадар хубсаhанай шэмэг хэдэг, үнэтэй сэнтэй манто оёдог юм. Зүгөөр аукцион (дэлгүүр) дээрэ каракульча угаа үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Иимэ арhануудаар оёдоhон манто эрхим моделиин хүнгэн автомобилиин сэнтэй гэжэ харин оронуудай наймаашад тоолоhон байна.

— Заводнай иимэ арhа олоор ябуулдаг гү?

— 1965 ондо 16.000 хэhэг иимэ арhа ябуулаа hэмди. Теэд иимэ арhа абахын тула эхыень үүсэлхэ хэрэгтэй ха юм. Хониной хүлөө гэмтээхэдэ гү, али ондоошье осолдо дайрагдахадань, үгышье hаа хүгшэрхэдэнь, тэдэниие мяхан болгонгоо үүсэлдэгбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Аму-Дарья» совхоз хониндо тарилга хэжэ хурьгыень хаюулха аргаар каракульча абаха туршалга хэжэ байна. Теэд каракульча абалга манай хүдэлмэриин бишыхан хубинь, нэмэлтэ хүдэлмэримнай гээшэ. Зүгөөр каракуль абалга гол хүдэлмэримнай болоно. Дэлгүүр дээрэ гүйсэтэйгөөр худалдагдадаг каракуль арhанууд манай заводhоо абаашагдаhан байха. Яахадааб гэхэдэ, манайхи hайхан үнгэтэй, бэхи шанартай, хэлбэри hайнтай ха юм...

Үбэйдөө энэ заводто сүлөө байдаг. Юуб гэхэдэ, үлэhэн арhануудаа тушааха сагынь болоно бшуу. Имагтал оёдолой цехтэ машинанууд ташаганалдаха. Эндэ каракуль арhанай үртэhэнүүдээр пластинанууд оёгдоно. Хубсаhа шэмэглэдэг хадань, тэдэниие худалдажа абасатай байдаг.

Чарджоугой заводой хүдэлмэриин үрэ дүнгынь ямар гээшэб? Би нюдөөрөө хараhан шэнгеэр ойлгожо абахые хүсэбэб. Петров энеэбхилэн иигэжэ хэлэбэ:

— Заводой гаргаhан хамат продукциие эхэнэрнүүдэй манто болгоод үзөөл даа.

Карандаш барьяад тоолон гаргахадань, гансахан 1965 ондо заводой ябуулhан арhануудаар 53.000 манто оёжо болохо байба.

...Таанар Кара-кум дээгүүр ниидээ hаа, элhэн губида хара мэнгэнүүдэй хүдэлжэ ябахые харахат. Энэ хадаа хооhон талын «садоводуудай» ургуулжа байhан «хара сэсэгүүд» гээшэ.

Александр ТАРАДАНКИН,
АПН-эй тусхай корреспондент.

ҺУРАГШАД ШЭЛБЭҺЭТЭ МҮШЭР БЭЛДЭНЭ

Суббото... Үглөөдэр амаралтын үдэр. Амаралтынгаа үдэрнүүдые хүн бүхэн өөрынгөө дураар үнгэргэдэг бээ. Һургуулиншье hурагшад амаралтынгаа үдэрнүүдые hонирхолтойгоор үнгэргэхэ байhан хүсэдэг. Бүхэли үдэр соогоо санаар, бүhэдэ хүрэмэ саhан дээгүүр гүйжэ сэнгэхэдэшье, үгышье hаа hайн ном оложо уншахадашье hанаанда хэды зохид болодог гээшэб. Даам, шатарта дуратайшуул бэе бээдээ ябалсажа байгаад наададаг заншалтай. Һурагшадай зариманиинь гэрэйнгээ хүдэлмэридэ туhалдаг юм аабза. Гэрhээ холо байгаад hуралсажа ябаhан үхибүүд амаралтынгаа үдэрнүүдтэ гэртээл хариха дуратай байдаг. Юундэб гэхэдэ, эхэ эсэгэнэртээ тэдэнэр энэ харюусалтатай хаhа сагта нэгэ заа туhалаад ерэхэдээ, бүхэли зургаан хоног соо hанаагаа амаржа, гансал ном дээрээ hууна ааб даа...

Хэшээлнүүдэйнгээ амаралтын забhарта hурагшад хоорондоо хөөрэлдэжэ байбад. Нэгэ набтаршаг бэетэй хүбүүн нүхэд тээшээ болгоомжотойхоноор хаража: «Хүбүүд, амаралтынгаа үдэрые хайшан гэжэ үнгэргэхэеэ байнат» гээд асууба. Нүхэд хүбүүдынь үтлөөдэртөө юу хэхэ байhанаа үрдилдэжэ байжа хөөрэхэ зуураа, тэрээндэ суггаа санаар, конькигаар hолжоржо сэнгэе, шатар табия, барилдаанда бэеэ hориё гэжэ байжа дурадхабад. Харин тэрэ хүбүүн толгойгоо hэжэрээд: «Үгыл даа, үглөөдэр гэртээ харихаб. [illegible]» гээдхибэ.

Нүхэдынь тэрэ дороо: «Һайнаар хэлээд, ойлгуулжа үгыш, ойлгоногүйбди. Магад туhаламжа хэрэгтэй гү?» гэлдэбэд.

Хүбүүд дундаа hайса хөөрэлдэhэнэйнгөө удаа hургуулиин комсомольско организациин секретарь Ира Ниндаковада ошожо, өөhэдынгөө hанамжа тухай хөөрэбэд. Һүүлээрнь багшануудтайгаа хөөрэлдэжэ, «Малшадта шэлбэhэтэ мүшэр бэлдэжэ туhалха» гэhэн асуудал бүхы классуудай суглаан дээрэ табиха гээд тэдэнэр шиидэhэн байгаа.

Ахалагша классай hурагшад энэ асуудалые удааншье бодонгүйгөөр дэмжэбэд.

...Эртэ үглөөгүүр Дэрээнэй совхозой дирекциин газаа, амаралтын үдэршье hаань шаг шууяатай байгаа hэн. Энэ үедэ совхозой ашаанай машинанууд эндэ тэндэhээ гүйлгэлдэн ерэжэ, hурагшадые hуулгаад лэ ой руу орожо байгаа бэлэй.

Нэгэ хэдэн часай үнгэрhэн хойно кузоваараа дүүрэн шэлбэhэтэ мүшэр ашаhан машинанууд совхозой отаранууд тээшэ табилуулжа эхилбэд.

Шэлбэhэтэ мүшэр энэ ингинама хүйтэндэ бэлдэхэ гээшэмнай тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Нэгэ машина мүшэр бэлдэхын тула яhалахан саг хэрэгтэй болодог байха.

Һурагшад үдэшэ орой болотор тон hайнаар хүдэлжэ, сэнтэшэнхэй юумэд гэртээ бусаа бэлэй. Энэ үдэр тэдэнэр 30 машина шэлбэhэтэ мүшэр бэлдэhэн байгаа. Дэрээнэй дунда hургуулиин ахалагша классай hурагшад түрэл совхозойнгоо хонишодто үшөө 20 машина шэлбэhэтэ мүшэр бэлдэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, малшад hургуулиингаа hурагшадай хэhэн бүтээhэн юумыень ходоод hайшаажа, омогорхожо байдаг юм.

Һурагшад малшадтаа ходоод туhалдаг. Үбэлэйнгөө амаралтын үедэ Дэрээнэй дунда hургуулиин ахалагша классай hурагшад Д. Жигжитов, Г. Гармаев, А. Балмаев, Ц. Елтунов, Р. Рабданов, П. Рабданов болон бусад 2—3 үдэрэй туршада Олсо гэжэ газарhаа малай фермэнүүдтэ, мүн хонидой отарануудта трактораар 400—500 центнер зелёнко зөөлсэhэн байнад.

Энэнь хадаа тон ехэ туhаламжа болоно гээшэ ааб даа.

Иимэл hурагшадаар омогорхонгүй яахабибди.

Г. РИНЧИНО.

* * *

Екатерина Ивановна Рябинина Бабушкин хотын дунда hургуулида ехэ hайн дүнтэй, бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ гэжэ тоологдодог. Нүхэр Рябинина энэ hургуули дүүргэhэн юм. Теэд Эрхүүгэй университет дүүргээд, түрэл hургуулидаа бусажа, хүдэлмэрилжэ эхилhээр 23 жэл болобо. Шадамар бэрхэ ажалайнгаа түлөө Екатерина Ивановна «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэhэн значогоор шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Рябинина дүүргэхэ 10-дахи «А» класста астрономиин хэшээл үнгэргэжэ байна. Һуралсалай мүнөө жэлдэ энэ hургуули 101 хүн дүүргэхэ юм.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Энэ ном уншаты

„ТАНАЙ ТУСХАЙ КОРРЕСПОНДЕНТЬЭЭ“

Иимэ гаршагтай, улаан алаг гадартай, бараад уэхэдэ янала дабхагар зузаан ном манай эндэхи номой наймаанда үнгэргэжэ жэлэй һүүл багаар ерээхэй. Олохон хүнүүдэй абаад трамвай, автобус соогуур уншажа, дүрэ зурагуудыень һонирхожо, бэшэһэн хүнэйнь юрэ бусын намтар тухай хөөрэлдэжэ ябахыень хараха, шагнахат.

Номой газаа талын улаан хүбөө дээрэ «Мадлен Риффо» гэжэ бэшээтэй. Энэ авторайнь нэрэ, обог. Хүүдаһа һэхэхэтэй алли хурса тунгалаг харасатай, нарихан нидхэтэй, ехэ үнээз доошонь һанжуулһан арбаад гаран наһатай басаганай дүрэ шарай харагдана. «Мадлен Риффо. 1944 ондо Пабло Пикассо зураба» гэжэ тэндэнь уншанабди.

Францын Коммунис партиин түбэй орган—«Юманите» газетын тусхай корреспондент, мүнөө сагай эрхим журналистнарай нэгэн Мадлен Риффо энэ ном бэшээ. Тэрэ уншахада хэды һониниие һаа, энэнь ямар нэгэн уран найханай зохёол—повесть, рассказ, роман бэшэ ха юм. Хорин жэлэй турша дотор газетын даабараар хаана, ямар оронуудаар, хото городуудаар, худөө нютагуудаар ябаһан байһаб, тэрэнэй тухайгаа бэшэһэн зурагаал, тэмдэглэлнүүдынь эндэ суглуулагдаа. «Энэ ном дотор дурдагдаһан хүнүүд бодото дээрээ байһан юм, үгышье һаа мүнөө байна» гэжэ уншагшадта һануулан хэлэгдэнэ.

Өөрынгөө нюдөөр хараһан, үнэн болоһон ушаралнууд тухай автор хөөрэнэ хойно, хэдэн һара, жэл үнгэрһэн хойно бэшээгүй, харин тэрэ үдэртөө, тэрэ һүниндөө яаралтай түргэнөөр телефоноор дамжуулдаг байһан ха юм. Дайралдаһан үйлэ хэрэгүүдые, хүнүүдэй хуби заяануудые мүн хубин зааланһаань зураглангүйгөөр, харин голые хараха, саашаньхи хүгжэлтэ, хубилалтынь айхабтар мэргэнөөр тааха бэшэһэниинь гайхалтай. Энээн тухай номой оршолой бэшэһэн «Юманите» газетын директор нүхэр Этьен Фажон иигэжэ тэмдэглэнэ: «Алжир тухайшье түрүүшын очерк харыдаа. Дайсанай гарта ороһон тэмсэлшэд хайшан гэжэ тамалуулнаб, зоболонгоор хэлэхэтэйгөөр хамта, Алжирай асуудалые шиидхэхэ ори ганса арга зам тухай—бээ даанги байдал олгохо тухай автор али тоо эрилтэ табина ха юм. Тэд энэ очеркнь дайнай түймэр эхилхэһээ хоёр жэл хахад урда тээ—1952 оной хабар хэблэгдээ һэн гара бишу.

Үгышье һаа, Индокитад тухай очеркнь 1955 оной май һарада хэблэгдээ һэн. Женевэдэ хэлсээнэй баталагдаһаар нэгэ жэлые үнгэрөөгүй байгаа ха юм. Тэдэ хэлсээнэй бүдүүлигээр абладжэ байһан тухай манай тусхай корреспондент тэндэнэ сошодомо дохёо үгэжэ байгаа бэлэй. Урда Вьетнамда мүнөө уеэ тохёолдоһон үйлэ хэрэгүүдые Мадлен Риффогой хэды үнэн зүб байһыень гэршэлнэл. 1952 ондо Алжир тухай, үгышье һаа 1955 ондо Индокитад тухай бэшэһэн тэмдэглэлнүүдые мүнөө болоһон хойно хаанашье үгэ хубилангүйгөөр хэблэлдэ гаргажа байһан нүтөө можын ямар тиимэ журналистые нэрлэхэ байнаб?».

Эдэ үгэнүүд али тухай зүбөөр, гүнзэгы удхатайгаар бэшэгдээб гэжэ номой түрүүшын хэдэн хуудаһа уншаад байһадаа заатагүй этигэнэбди. Авторай дэлгэрэнгы намтар, хаана түрэһэн, үдэһэн хайнь, хайшан гэжэ тэмсэлэй замда ороһониинь эндэ тусгаар алгажа хэлэгдээгүй. Зүгөөр дайсанай бүдүүлигээр эзэлэгдэһэн Парижаа гу, али тэмсэлэй дүлөөр орьёлһон Хойто Америкэдэ, үгышье һаа хаяар холын Зүүн Урда Азиһаа тэрэнэй бэшэһэн мүрнүүд бүхэндэ авторай үзэл бодолые, һанаа сэдьхэлээрээ хэнэй талада байһыень таажа, мэдэжэ ябахаар бэшэл...

Мадлен Риффогой бүри эдир залуу наһандаа амиа бээе хайрлангүйгөөр, Эхэ ороноймнай түлөө гартаа буу зэбсэг барижа тэмсэһэн тухайнь энэ номой түлөөдоһон юрэ бусын нимэ данса гэршэлнэ үгэнэл: «Парижай районой дайшалхы бүлгэмэй гэшүүн Мадлен Риффодо сэрэгэй министрын зүүршалгаар Францын Республикын Саг Зууран правительствын түрүүлэгшэ баясхалан хүргэнэ.

Студентнэрэй дайшалхы бүлгэмэй эмхидхэгдэһэнһээ хойшо сэрэгэй ябуулгануудта тэрэ хабаадалсаа. Сольферинын үйлсэдэ немецкэ офицерые буудажа алаһанайнгаа һүүлээр, 1944 оной июль һарада тушаалгаад, тусхай бригадада болон гестаподо һараһаа үлүү зоболонго, һүүлээрнь саазалан алуулхаар шиидхэгдэбэ. Тэмсэлшэдэй хүсөөр сулөөлэгдэхэтэйгөө бусаа. Тэрэнэй даалгажа үгтэһэн гурбан нүхэдтэй хамта Бельвиль-Виллет гэжэ вокзал дээрэ зогсоһон немецкэ поездо граната шаджэ добтолоо. Машинистнэнь баадхажа, туннель руу абаашуулһанайнь һүүлээр поезд соо байһан хүнүүд бултадаа пленэдэ абтаба. Республикын түлөө болоһон түлалдаануудта өөрынгөө бүлэгые добтолгодо хүтэлэн орожо, тусхай даабаринуудые эрхимээр дүүргээ. Холодоо сэрэгшэдэйгээ урданъ ябажа, баатаргаар габьяатай, шэн зоригой үлгэр жэшээ харуулаа.

Дээрэ хэлэгдэһэнэй үндэһөөр Мадлен Риффо пальма модоной мүшэртэй сэрэгэй хэрэгөөр шагнагдана.

Париж, 1945 оной августын 6». Энэ ном бэшэһэн хүнэй дайшалхы замай хайшан гэжэ эхилһые тус данса юуньхээшье үлүүгөөр тодорхойхон үгэнэ бэшэ аал?!

Тэрэнэй бэшэһэн бүхы зурагаал, тэмдэглэл, репортажнууд соо дайшалхы айхабтар баян уг занишалтай француз арад заатагүй гол һүүрияа эзэлнэ. Худэлмэришэд, тараашад, эхэнэрнүүд, залуушуул, сэрэгшэдэй эрэлхэг шанга тэмсэл эли тодоор харуулагдана. 1954 оной олон тоото делегацинуудай Женевэ ошоһон тухай, 1961 ондо—Эвиан руу шэглэһэн тушаа, тиихэ уедэ Францын Коммунис партиин гаргаһан дайшалхы мэдүүлгэ, уряанууд тухай халуун хүсэтэй авторай бэшэһэн мүрнүүд бүхэндэ эли тодоор соностоно.

Мадлен Риффогой бэшэһэн очерк, зурагаал, тэмдэглэлнүүд он жэлнэрээ сүбүүлан эндэ оруулагдаһан. Тиигэн гэхэдэ тус номые уншахада тэрэнэй эхилһэниинье гайхалгүй: «Зай нигээд ла тушаалгаба. Гэшхүүр бөөр намайе тужжа ябанад... Эсэвэд араһаамни бүбгэй хүрэөөр ёбороно...». Францэ хэлэн дээрэ гараһан номойнь һүүлшын хуудаһанда «Юманите», 1962 оной июнин 30» гэжэ тэмдэглэгдэнэ бии. Алжирт хүндөөр шархатаад, госпитальдо хэбтэжэ байһан Мадлен Риффо редакцитаяа телефоноор яриндажа, мэдээсэл дамжуулхадаа «минии нүхэдэй нэгэн шэхэндэмни трубка бараад байна, тиигэгүй һаань хөөрэлдэжэ шадахагүй һэм» гэжэ ханинартаа дуулгана.

«Танай тусхай корреспондентьээ» гэжэ номойнгоо Парижда хэблэгдэж гараһан хойно Мадлен Риффо Урда Вьетнам ошожо, тэмсэжэ байһан сэрэгшэдэй зүндэ бүтүү нэлээдэ ой тайга соогуур бугуй һомоной шуухан, бомбын тэһэрэлэн дунда хоёр һара түхай ябаа. Тэндэ бэшэһэн репортаж, очеркнуудынь «Юманите» газетэдэ үнгэрһэн жэлдэ хэблэгдээ. Ород хэлэн дээрэ гараһан энэ ном соо тэдэнь авторай зүбшөөлөөр һүүлдэнь нэмэлтэ болгожо оруулагдаа. Америкын зэрлиг риггойгоор тэмсэжэ байһан вьетнам арадай хүн сэхэ хүбүүд, басагадые, тэдэнэй абари зан, хүсэл зориг, шэн габьяае Мадлен Риффо айхабтар тодоор, уран хурсаар зураглан харуулна.

Баатарлиг тэмсэлшэ, эрхим журналист, манай хани нүхэр Мадлен Риффогой бэшэһэн энэ номые совет хүн бүхэн айхабтар ехээр һонирхон, зурхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн уншаха байһаниинь лабтай.

Ч. НАМЖИЛОВ.

СОВЕТ БАЙГУУЛАЛТАДА ХАРША НОМНОЛОЙ „КУХНИИЕ“ ТЭДХЭГШЭД

А. Д. Синявскиие, Ю. М. Даниэлиие сүүдлэлгэ

РСФСР-эй Верховно сүүдэй судебнэ коллеги Синявскиин, Даниэлиин гэмтэ хэрэгые нээмэл заседани дээрээ гурбадахи хоногтоо хаража байна.

Совет байгуулалтада харша номнолой «кухниие» тэдхэдэг эдэ бузар этэгээдүүдэй болото шарайнь балшыса элирэн харагдаба. Эдэнэр манай гүрэнэй байгуулалтые муушалан хардаһан зохёолнуудые бэшэхэһээ гадна, мүн хилын саанахи издательствануудта тэдэнээ нюусаар эльгээдэг байгаа гэжэ гэршэнэр элишэлэн баталаа. Өөһэдынгөө «зохёолые» ханинар ба танилнуудтаа танилсуулаад, хэндэшье хэлэхэгүй эрилтэ табидаг байһан. Энэ номоо хилын саана тунхаглуулбал, Эхэ орондоо хоро хохидол ушаруулжа болохош гэжэ Даниэльдэ хэлэхэдэмнай, үгэдэ ороогүй һэн гэжэ гурбан гэршэ элирхэйлээ. Абрам Терц, Николай Аржак гэжэ нюуса нэрэнүүдтэйгээр хилын саана гараһан номууд ба статьянуудые Синявский, Даниэль гэгшэд үнэхөөрөө бэшээ гэжэ экспертнүүдэй тодоруулан хэлэһэнэй һүүлээр сүүдэй мүрдэлгэ дүүрэбэ.

Олониитын үмэнэһөө гэмнэгшэ, СССР-эй Уран зохёолшодой холбоонэй гэшүүн А. Васильевта сүүдэй түрүүлэгшэ үгэ үгэбэ. СССР-эй Уран зохёолшодой холбоон, РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоон, Москвагай уран зохёолшодой эмхи эдэнэй үмэнэһөө сүүд дээрэ үгэ хэлэхыень А. Васильевта, мүн З. Кедринада даалгаһан байна.

— Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат, критик Синявский гэдэг Дэлхэйн литературын институтта, манай журналнуудай редакцинуудта, уран зохёолшодой холбоондо ходо үзэгдэдэг байһан юм. Тиихэдээ совет литературын ашаг туһые хамгаалдаг хүн шэнгеэр үгэ хэлэдэг, тэрэнэй һанамжын ёһоор, совет литературые марксистско-ленинскэ хараа бодолһоо хадууруулхаа һанаһан хүнүүдтэй тулалдаандашье ородог байгаа. Гэхэ зуура, бүхы совет юумэдэ зэбүүрхэһэн, хоро шараа бусалһан номууд ба статьянуудые туйрбалтада Синявскиин эхэнхи сагаа зорюулдаг байһыень һаял мэдээбди. Иимэ зэбүүрхэлдэнь, хоро шараар хошхоролгодонь сагаантаншье атаархажа болохо байха. Тиигээд Синявский Абрам Терц болоожо хубилан урбаа...

Даниэлиинь яагааб? Шүлэгүүдые оршуулжа совет издательствануудһаа абаһан мүнгөөр хэрэгээ бүтээгээд, буржуазна издательствануудта эльгээхэ юумэнүүдээ ормоглодог байгаа.... Ондоогоор хэлэбэл, Николай Аржак болон хубилаа.

Баруун оронуудай зарим хархисууд Синявский ба Даниэлиие үнэн сэхэ, томоотой хүнүүд гэжэ нэрлэнэ. Теэд хоёр нюуртай, хорото сэдьхэлтэйшүүлые үнэн сэхэ хүнүүдэй тоодо оруулдаг һаань, үнэн сэхэ, томоотой ябадал гээшэнь яаһан жэгтэй эйлгэмжо болоноб!

Синявский, Даниэль гэгшэд энэл муухай мүрөөрөө совет арадта харша, социализмда харша тала руу сроһон байна. Вашингтондо ород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн Абрам Терцын «Любимов» гэжэ повестиин оршол соо Совет засагай дайсан В. Филиппов Синявскиие «манай автор» гэжэ нэрлэһэн юм. «Манай автор» гэнэл, дуулыт! Сүүдэй урда зогсогшод хубхай холшор дуунууд сооһоо нюуса нэрэнүүдые шэлэлтын талаар, мүн хүсэл эрмэлзэлгын талааршье һанал нэгэтэй байгаа. Синявский хоро шараа бусалан гаараад, «Любимов» гэжэ повесть соогоо: «Бидэндэ нэгэшье батарейн бии байгаа һаань, ямар нэгэн мууханшье карабинай бии байгаа һаань, ориолдоо һүхирэлдөөгөөр огторгойе дорьбоохо һаалди... Теэд яахабши, гарташ юуншье үгы ха юм!» гэжэ хоротой галзуугаар хашхарна.

Совет байгуулалтада харша зохёолнуудынь — литературна зугаа, хогоосон хүсэл эрмэлзэл, шогтой хурсаар, тобсгор тодоор харуулжа бэшэхэ эрмэлзэлһээ эшэтэй юм гэжэ лаб дээрэ мушхуулхадаа, мүн сүүд дээрэ баталан тайлбарилхые Синявский оролдоо. Гэхэ зуура Синявский-Терцдэ арюун нангин юумэн ороймоо байхагүй. Хүн бүхэндэ үнэтэй һанагдадаг «эхэ» гэһэн үгыешье гамнаагүй. Ород эхэнүүдые ямараар доромжолон наадалһыень дуулыт: «Эхэнүүдшье энэ багта бии байгаа. Тэдэнэр һархяагууд... шэнгеэр, шала дээгүүр хүльбэрөө. Тэдэнэр яажа үшөө амиды байнаб, юугээр амилнаб, иишэ мүлхихэ хүсэ хаанаһаа олоноб. Эдэнэр юундэ байнаб, хэндэ үшөө хэрэгтэй юм?» гэжэ бэшэһэн байна.

Синявский бүхы зэбүүрхэл ба хоро шараяа В. И. Лениндэ эсэргүү шэглүүлээ. Владимир Ильичтэ дайралта хэһэн үгэнүүдые бэшэнэ. Манай вождь тухай Синявскиин бэшэһэн олохон үгэнүүдынь меньшевигүүд, эсэрнүүдһээ, 1918 ондо «Дело народа», «Вперед» гэжэ газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан статьянуудһаа буулгажа абтанхай.

— Нүхэд, судьянар!—гээд олониитын үмэнэһөө тэмнэгшэ хандаба. — Совет засагай хоёр дайсад, юу хэхэмнайб гэжэ эртээнһээ мэдэһэн хорото этэгээдүүд сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ һууна. Совет засагта эсэргүү, худал хуурмаг номууд ба статьянуудые бэшээд, хорото зорилгоор хилын саана гаргуулжа, манай арадай дайсадта, совет байгуулалтада эсэргүү хорото һүйдхэлэй худэлмэридэнь туһа хүргэһэн бузарнууд урдамнай һууна. Энэ хорото муухай хэрэгэйнгээ түлөө гэм зэмээ амсан, хэһээгдэхэ ёһотой!—гэжэ А. Васильев мэдүүлбэ.

Гэмнэгшын столой саанаһаа буурал толгойтой эхэнэр бодобо. Энэмнай элитэ мэдээжэ совет литературовед З. Кедрина болоно.

Манай литературын уг удха болоһон социализм, коммунизмые Синявский буруушаан арсажа, өөрынгөө «творческо хараа бодолой» үндэһэ һуури болгоһон байна. Мүн бодото хэрэг ябуулгаараа совет хүнүүдые, манай орониие гүжэрдэн хардана.

Өөрынгөө зохёолнуудай нэгэн соо совет хүнүүдэй үдэр бүриин байдал харуулһан хэбэр үзүүлэн бэшэнэ. «Олзо оршоёо» ресторанууд соогуур гаргашалан барадаг, Охотно рядай купецүүдэй тухэлтэйгөөр бэеэ зугаалуулдаг хулгайшад, алууршад шэнгеэр совет хүнүүдые харуулна. Хоро шараа бусалһан, доромжологдон доройтоһон хүнүүдэй эшээлдэг нүхэ һүбэнүүд... уншагшадай урда үзэгдэнэ.

Аржагай «Москва хэлэнэ» гэһэн, совет байгуулалтада харша повесть али тухай муу муухай удхатайб. Засагай указаар «Нюуса далдагүй алалсаанай үдэр» соносхогдоод, тушаалдаһан лэ хүнөө хэншье үгы хэжэ болохо юм гэжэ бэшэнэ. Тэрэ номэйнь герой «нюуса далдагүй алалсаанай» хараа бодол «социализмын гол удхаһаа» эхи абадаг хэбэргэйгээр тодоруулха һэдэлгэ гаргана.

—Хэһэн гэмтэ хэрэгүүдэйнь түлөө Синявский, Даниэль гэгшэдые хэһээхэ гэһэн эрилтые манай ороной уран зохёолшодой эмхиин даалгабаряар дэмжэнэб. Тиихэдээ совет байгуулалтада эсэргүү номнолой зарасанар бологшодой хорото добтолгоһоо манай газар дайдые, манай литературые хамгаалха хүсэлтэй байнаб,—гэжэ З. Кедрина хэлэбэ.

Олониитын үмэнэһөө гэмнэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые зал соо һуугшад шанга альга ташалгаар угтаа.

Гүрэнэй зүгһөө гэмнэгшэ—СССР-эй Генеральна прокуророй туһалагша О. П. Темушкиндэ үгэ үгтөө. Сүүдлүүлжэ байгшадай хилын саана хэблүүлэн гаргаһан номуудые тодорхойгоор шэнжэлэн, Совет засагта харша удхатай байһыень балшыса элирүүлбэ. КПСС-эй политикада, совет байгуулалтада Синявский, Даниэль гэгшэдэй дайсан харшаар хандадаг байһые тэдэ номуудынь гэршэлнэ. Тиимэл ушарһаа, эдэнэй хорото муухай зохёолнуудые буржуазна издательстванууд олоор хэблэһэн байна. Тиимэл хадань, Синявский, Даниэль гэгшэд харюусалгада ороһоо айгаад, нюуса нэрэнүүдые хэрэглэн, өөһэдыгөө далдалһан байха... гэжэ прокурор онсолон тэмдэглээ.

Синявскиие долоон жэл түрмэдэ хааха, удаа тээнь табан жэлээр сүлэхэ, Даниэлиие —табан жэл түрмэдэ хаагаад, удаа тээнь гурбан жэлээр сүлэхэ эрилтэ прокурор хэбэ.

Үмэглэн хамгаалагша Э. Коган, М. Кисенишский гэгшэд үгэ хэлээ.

Сүүдлүүлжэ байгаа Синявскида һүүлшын үгэ хэлүүлбэ.

Сүүд болоожо үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

ХАРДАГШАД ХЭЪЭЭГДЭЭ

А. Д. Синявскиин, Ю. М. Даниэлиин гэмтэ хэрэг сүүдэй нээмэл заседани дээрэ дүрбэн хоногой турша соо харагдаа. Гадаадын буржуазна, эмигрантнуудай хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглагдаһан, Совет засагта харша «зохёолнуудые» бэшэгшэдэй баг нэмэргыень сүүдэй мүрдэлтэ хуу тодоба.

Сүүд февралиин 14-дэ сүүдлүүлэгшэ Даниэлиин һүүлшын үгэ сонособо. Даниэль өөрынгөө зохёолнуудай Совет засагта харша удхатай байһые арсаха һэдэлгэ гаргабашье, тэдэнээ хилын саана нюусаар эльгээдэг, тиин Совет орондо эсэргүү ябуулгадаа манай дайсадай хэрэглэхэ арга боломжо олгоһондоо, Совет орондо хоро хүргэһэндөө, хохидол ушаруулһандаа зэмэтэйб гэжэ мэдүүлбэ. Синявскиин, минии өөрымни зохёолнууд соо политическэ гурим ёһо эбдэһэн ушарнууд, манай арадые доромжолһон баталамжанууд олон бии гэжэ Даниэль мэдэрбэ. Синявский, Даниэль гэгшэд социалис Эхэ орониие, тэрэнэй арад түмэниие хардаа, Совет гүрэндэ эсэргүү дайсанай тарта үзэл сурталай зэбсэг үгөө гэжэ гэмнэлгын материалнууд, гэмнэгдэгшэдэй өөһэдынь, гэршэнэрэй, экспертизын элирхэйлгэнүүд, табигдаһан документнүүд арсахын аргагүйгөөр тодоруулаа.

РСФСР-эй Верховно сүүдэй уголовно хэрэгүүдые шиидхэдэг судебнэ коллеги: РСФСР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Л. Н. Смирнов, арадай заседательнууд Н. А. Чечина, П. Б. Соколов гэгшэд Синявский ба Даниэлиие РСФСР-эй уголовно кодексын 70-дахи статьягай нэгэдэхи частиин үндэһөөр зэмэлэгдэхэ гэмтэй гэжэ мэдэрбэ.

Сүүд иигэжэ шиидхээ: А. Д. Синявскиие ажалаар заһаруулха шанга гурим журамтай колонидо долоон жэл хааха, Ю. М. Даниэлиие—ажалаар заһаруулха шанга гурим журимтай колонидо табан жэл хааха гэбэ.

Зал соо һууһан ажалшадай, олониитын, Москвагай уран зохёолшодой эмхиин түлөөлэгшэд сүүдэй шиидхэбэриие альга ташалгаар угтаа.

Хардалгашад зэмээ амсаба.

ТАСС-ай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Зорилго тодорхой—бүтээсэтэйгөөр ажаллая» гэһэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXIII съездые угтуулан» гэһэн рубрика доро материалнууд. ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: А. Куклинай «Гайтайханшье һаа, ашаг ехэтэй» гэһэн корреспонденци. Л. Элиасовай «Миллионуудай академи» гэһэн статья (түгэсхэлынь гурбадахи хуудаһанда). «Худалдаа наймаанай темэдэ» гэһэн рубрика доро А. Изумновагай «Хүдөөгэй столовын хурашагүй үндэр сэн» гэһэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа мэдээсэл. Ажалшадай бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин, соносхолнууд.

КОЛУМБИ. Латиин Америкын энэ бишыхан ороной эрэлхэг зоригтой арад американ капиталай эзэрхэлгэдэ эсэргүүсэн, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө, демократиин түлөө хэжэ байһан тэмсэлээ хэзээдэшье зогсоохогүй. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө дайлалдажа байһан партизанууддай зэргэдэ хүдэлмэришэд болон тарияашад орожол байдаг. Зураг дээрэ: партизануудай отряд дайшалхы даалгабар дүүргэхэеэ гаража ябана.

Пренса-Латинын—ТАСС-ай фото.

С. РАДХАКРИШНАНАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ДЕЛИ, февралиин 14. (ТАСС). Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тулада Индиин правительство саашадаашье оролдолго гаргаха гээд парламентын мүнөөдэр нээгдэһэн бюджетнэ сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, президент Радхакришнан мэдүүлээ. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, бүлэглэлнүүдтэ орохогүй гэһэн гол ёһонуудта, хамагай түрүүндэ арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэдээ, хүсэ хэрэглэхэһээ арсаха ябадалда үндэһэлэн, уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхые бидэнэр эрмэлзэхэбди. Ташкентын Декларации хадаа Пакистан Инди хоёрой эбтэй һайн, хани барисаатай байха үндэһэ һуури табиха гэжэ наһа бараһан премьер-министр Шастри этигэдэг байгаа гээд Радхакришнан онсолон тэмдэглээ. Ташкентын Декларациие али али тала үнэн зүрхэнһөө дүүргэдэг байха ёһотой гээд президент заагаа.

Ороной дотоодын байдал тухай тогтон хэлэхэдээ, ороной хэдэ хэдэн штадта ган гасуур болоһон дээрэһээ эдеэ хоолой талаар бэрхэтэй хэсүү байдал тохёолдоо гээд президент тэмдэглээ. Орон дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаха гэжэ правительство хараална.

Экономикын гүрэнэй секторые үргэдхэхэ гэжэ ерэхэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаха. Тиихэдээ Советскэ Союзай техническэ туһаламжатайгаар Бокародо баригдажа байһан металлургическа заводто тусгаар анхарал хандуулагдаха гээд Радхакришнан заагаа.

Элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй талаар Инди элитэ амжалтануудые туйлаа гээд президент тэмдэглэһэн байна. Һүүлшын табан жэлэй турша соо больницануудай ороной тоо гурба дахин, врачнуудай тоо 20 мянган хүнөөр олон болоо. Үхибүүдэй 80 процентнь эхин һургуулинуудта һурана гээд Радхакришнан онсолон тэмдэглээ.

Ойн хүндэлэлдэ

ПЕКИН, февралиин 14. (ТАСС). Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай договорой СССР КНР хоёрой хоорондо баталагдаһаар 16 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ Пекиндэ Хитадай Арадай политическэ консультативна соведэй заседаниин зал соо үсэглэлдэр болоо. Арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Го Мо-жо, КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Ван Винь-нань, хитад-совет хани барисаанай бүлгэмэй центральна правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ляо Чэн-чжи тэрээн дээрэ байлсаа.

Советскэ Союзай элшэн сайд С. Г. Лапин, СССР-эй посольствын, Пекиндэхи бусад совет эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэд суглаан дээрэ байлсаа.

КНР-эй МИД-эй мэдүүлгэ

ПЕКИН, февралиин 14. (ТАСС). США-гай болон Урда Вьетнамдахи туһамаршадайнь хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнэй һаяхан Гонолулуда болоһонтой дашарамдуулан, КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ толилоо. Вьетнам арадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае улам үргэдхэхэ гэжэ эрмэлзэжэ байһанайнь түлөө США-гай зонхилхы этэгээдүүдые МИД-эй мэдүүлгэ эрид шууд буруушаана. Урда Вьетнамые яажашье һаань эзэмдэхые, Вьетнамай хоёр хуби болоожо хубааралгые хэтэдэнь үлөөхые американ империализмын эрмэлзэжэ байһые Гонолулудахи зүблөөн гэршэлэн харуулна гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

Америкын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, вьетнам арадай хэжэ байһан агууехэ тэмсэлые дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы оронууд болон арадуудтай хамга дэмжэхээр хитад арад хүсэд шиидэнги байна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Ташкентын Декларации бэелүүлэгдэнэ

ПАРИЖ, февралиин 14. (ТАСС). Непал Пакистан хоёрой хоорондо Индиин газар дээгүүр гарадаг агаарай зам харилсаан мүнөөдэр һэргээгдэбэ гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Катамандуһаа мэдээсэнэ.

Инди Пакистан хоёрой хоорондо арсалдаа тулалдаанай гараһанһаа шалтагаалан, үнгэрэгшэ жэлэй сентябриин эсэстэ Непал Пакистан хоёрой хоорондохи агаарай зам харилсаан болюулагдаһан байгаа.

Зэрлиг муухай аашые ДРВ-гэй МИД буруушаана

ХАНОЙ, февралиин 14. (ТАСС). ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ толилжо, Хыонгкхе (Хатинь провинци) округой Хыонгфук тосхоной һургуулиие болон бусад хэдэн тосхонуудые американ самолёдуудай февралиин 9-дэ зэрлиг муухайгаар бомбодоһые зологоо буудаһые эрид шууд буруушаагаа. Энэ добтолгоһоо уламжалан, 57 һурагша алуулһан, шархатаһан, хэдэн олон байрын гэр һандаргагдаһан байха юм.

Хыонгфук тосхоной дунда һургуулиие США-гай самолёдуудай бомбодолго гансахан лэ ушар бэшэ юм гээд ВИА агентствын дамжуулһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. США-гай империалистнууд хадаа ДРВ-гэй хүн зон олонтой районуудта добтолжо, олон районуудай больницанууд, һургуулинууд, дэлгүүрнүүд болон уһанай хаалтануудые бомбодожо эхилһээр жэл үлүүтэй болоожо байна.

Мэдүүлгэ соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ: «Вьетнамай Демократическа Республикада Америкын агаарай дээрмэшэдэй хэһэн зэрлиг муухай гэмтэ ябуулгануудай түлөө США-гай правительство дэлхэйн олониитын сүүдэй үмэнэ харюусаха ёһотой».

Бэдэрэлгэнь урагшагүйдэнэ

ПАРИЖ, февралиин 14. (ТАСС). Гээгдэһэн водородно бомбые 27 үдэрэй турша соо бэдэрһэнэйнгээ түлөө Америкын командовани энэ бүхы хүдэлмэриие лахяад шэнээр эхилхэ гэжэ шиидхээ. Испаниин Паломарес районой эрье шадарай далайн оёорые корабльнууд болон бэдэрэлгын тусхай командаһууд квадрат квадраар шэнжэлэн үзэжэ лахяад эхилхэ гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Эндэ США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй стратегическэ бомбардировщик гэмтээ һэн. Тус самолёт ядерна бомбо тээжэ ябаһан байгаа ха юм.

Ямаршьеб һэжэглэхээр металлическэ зүйл бии гэжэ приборой харуулһан далайн оёорһоо уһан доогуур ябадаг онгосонууд бомбые олоо шадаагүй.

Гэмтэлгын болоһон газарта районой радиоактивна зүйлөөр бузарлагдаа гэжэ урда тээнь мэдээсэгдэһэн. «Фигаро» газетын мэдээсэлэй ёһоор, Испаниин залуу архитектор Роберто Пуиг гэмтэлгын болоһон хойно лохые хараад, тэрэ доронь самолёдой унаһан газарта ошохоор радиоактивна туяаталгада дайрагдаһан байна. Мүнөө үедэ Пуиг гэгшые шэнжэлэн үзэлгэ үргэлжэлүүлэгдэһээр гээд энэ газетын корреспондент бэшэнэ. Пуиг корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлээ: «Үгаа ехэ гай тубэгтэ дайралдахаар болоод байна. Тус районой хүн зондо энэ аюул тухай удаан саг соо соносхонгүй байһанайнь түлөө Америкын командованиие, тэрэшэлэн Испаниин правительствые би зэмэлэн гэмнэжэ байнаб».

Лаосой патриотическа хүсэнүүдтэ эсэргүү харата ааша

ХАНОЙ, февралиин 14. (ТАСС). Нео Лао Хак Сат гэжэ партиин патриотическа хүсэнүүдэй эзэлжэ байһан районуудта Лаосой баруунай талын бүлэгэй сэрэгүүд Холбоото Штадуудай тухиралтаар добтолжо ороһоор хэдэн недели болоожо байна. Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин болон баруунай бүлэгэй сэрэгүүдэй хоорондо Сиенг-Куанг провинцидахи Фукут гэжэ хада шадар илангаяа шанга байлдаан болоо.

Энэ хада шадар патриотическа сэрэгүүдэй эзэлжэ байһан газар руу баруунай бүлэгэй сэрэгүүд имагтал январиин 30-һаа февралиин 6 хүрэтэр 9 мянга гаран артиллериин һомо табиһан байна. Фукут таһаг энэ шухала удха шанартай хадые эзэлхэ һэдэлгэ гаргахадаа, патриотическа хүсэнүүдэй эзэлжэ байһан газарые баруунай бүлэгэй долоон батальон февралиин 4-дэ хүсэтэйгөөр добтолоо. Энэ добтолгыень авиаци болон артиллери дэмжэһэн байна. Гэбэшье эдэ сэрэгүүд ехэ хохидолдо ороод, гэдэргээ сухаряа.

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай бүрхэгшэг байха, зарим газарта саһан орохо. Баруун хойноһоо һалхилха. Улаан Үдэдэ һүниндөө 19—21, үдэртөө 11—13 градус хүйтэн байха.

Февралиин 17—18-най үдэрнүүдтэ республика дотор нэгэ бага саһан орохо. Захааминай аймагта һүниндөө 28—33, бэшэ нютагуудта 22—27, үдэртөө 12—17 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03446. Зак. № 149.